

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ION BARNA ● GABRIEL BUNEA
Acad. P. CONSTANTINESCU-IAȘI
MIRCEA CRIȘAN ● ȘTEFAN
GHEORGHIU ● MARIANA IONIȚĂ
IULIA SCUTARU ● PETRE VINTILĂ

42 (918)

Anul XVIII

19 octombrie 1962

12 pagini, 1 leu

Un
grenadier
al lui Napoleon
într-un parc moscovit.
1812? Nu, 1962. E vor-
ba de un figurant din
filmul „Război și
pace”

(Vezi pag. 8-a)

Între 23—29 septembrie 1962 a avut loc în R.P. Bulgaria, la Varna, cel de-al XIII-lea Congres al Federației Internaționale de Astronautică (F.I.A.). La lucrările Congresului au luat parte oameni de știință din 29 de țări, printre care personalități ca Leonid Sedov (U.R.S.S.), von Karman (S.U.A.), L. R. Shepherd (Anglia), Ed. Brun (Franța) ș.a. Prima comunicare la Congres a fost făcută de cosmonautul sovietic Gherman Titov, Erou al Uniunii Sovietice. La lucrările Congresului a participat și o delegație a Comisiei de astronautică a Academiei R.P.R., membră cu drept de vot a F.I.A.

La Congresul de astronautică

De curând omenirea a pășit în cel de-al șaselea an al erei cosmice, inaugurată magistral la 4 octombrie 1957 de știința și tehnica sovietică prin lansarea primului satelit artificial al Pământului.

Evenimentul inaugural de acum cinci ani, de o importanță covârșitoare pentru istoria civilizației, a arătat tuturor popoarelor cât de mari sînt posibilitățile științei și tehnicii în Uniunea Sovietică. Pentru prima dată, un „șantier” fără limite — Cosmosul — se deschidea în fața activităților umane iar meritul istoric de necontestat în legătură cu aceasta a revenit în mod definitiv constructorilor comunismului. În cei cinci ani care au urmat, opera de cucerire a Cosmosului a constituit un stimulente fără precedent pentru dezvoltarea diferitelor ramuri ale științei și învingerea unor dificultăți tehnice colosale. Succesele s-au înălțat cu o rapiditate uluitoare. În toate etapele, inițiativa a revenit științei și tehnicii sovietice. Altora nu le-a rămas decât să meargă în urma realizărilor sovietice și să le repete. Cu toate eforturile depuse, unele etape nici nu au putut fi repetate de specialiștii din S.U.A. — de pildă atingerea Lunii, explorarea acesteia prin intermediul unei stații interplanetare ș.a.

Au căzut, cad și vor cădea mereu ipoteze vechi, făcînd loc unor teorii noi, mai exacte, cu privire la o lume deocamdată plină de multe mistere. Din toate aceste descoperiri se desprind de tot mai pregnant o idee esențială: cunoașterea Cosmosului asigură o mai bună și multilaterală cunoaștere a planetei Pământ. Legile cele mai generale sînt mai bine identificate în Cosmos, Pământul nefiind decît un caz particular.

Mereu apar sau se desprind științe noi, cu valabilitate la scara fenomenelor ce se petrec în Cosmos. Una dintre acestea, desprinsă din mecanica cerească, este „Teoria mișcării corpurilor cerești artificiale”, denumită astfel de prof. dr. G. N. Duboshin, de la Universitatea din Moscova, în cadrul comunicării făcute la cel de-al XIII-lea Congres al Federației Internaționale de Astronautică. Pe bună dreptate, remarcă Duboshin, în urmă cu 10—15 ani mecanica cerească — o ramură a astronomiei care se ocupă cu mișcarea corpurilor cerești — era considerată ca ceva misterios, abstract și rupt de viață, ca ceva care putea interesa un număr foarte restrîns de specialiști. În prezent, mii de oameni s-au familiarizat cu această ramură a științei, iar din ziare, reviste și emisiunile de radio ei cunosc chiar terminologii speciale.

La Congresul de astronautică, specialiștii sovietici au prezentat numeroase comunicări științifice în diferite domenii legate de cucerirea Cosmosului: bioastronautică, astrodinamică și mecanică cerească, fizica atmosferei înalte, explorarea lunară și planetară ș.a.

Prezentînd „Unele probleme medicale și biologice ale zborului omului în Cosmos”, V. I. Iazdovski și S. A. Gazulev au desprins liniile fundamentale actuale din biologia cosmică: 1) influența factorilor specifici ai spațiului cosmic asupra organismelor vii și a omului; 2) bazele biologice și medicale necesare asigurării condițiilor vitale în timpul zborului cosmic și 3) cercetarea formelor și condițiilor de viață extraterestre.

Studiul efectelor biologice ale acțiunii prelungite a imponderabilității, suprasarcinii dinamice, radiației cosmice cît și al comportării funcționale a organismului uman în legătură cu încordarea extremă psihico-nervoasă în timpul zborului cosmic rămîne și în viitor o problemă centrală a cercetărilor. Între altele, nu este suficient de clară acțiunea biologică a imponderabilității asupra proceselor complexe din structurile celulare și subcelulare cît și asupra celor de producere a singelui, asupra regenerării țesuturilor și multor alte procese.

Una dintre cele mai importante direcții actuale de cercetări și de lucrări este aceea legată de studiul Lunii și al planetelor sistemului nostru solar. În legătură cu aceasta, specialiștii sovietici au prezentat la Congresul de astronautică patru comunicări, două referitoare la Lună și două la Venus. Instalarea pe suprafața acestora a unor aparate de cercetări și crearea de stații științifice cu funcționare de lungă durată vor preceda în viitorul apropiat pregătirile în vederea călătoriei omului spre planetele sistemului solar.

În cadrul comunicărilor menționate a fost subliniată posibilitatea prezenței gheții și a compușilor organici pe Lună (V. S. Safranov și E. L. Rouskol) și s-au enunțat ipoteze „meteoritice” moderne cu privire la formarea reliefului lunar (dr. B. I. Levin).

O interesantă comunicare prezentată la Congresul de astronautică a fost aceea „Cu privire la influența ionosferei asupra urmării prin radio a rachetelor cosmice”. Autorii (G. L. Gdalevici, K. I. Gringauz, V. A. Rudakov și S. M. Ritov) au prezentat calculul erorilor cauzate de ionosferă asupra determinării prin radio, la un moment dat, a coordonatelor și vitezei unui vehicul cosmic.

Alte comunicări științifice sovietice făcute la Congres s-au referit la radiațiile care înconjoară Pământul, una dintre cele mai mari descoperiri ale cercetărilor cosmice. După cum se știe, cele trei zone de radiație din jurul planetei noastre au o importanță covârșitoare nu numai pentru desfășurarea ulterioară a acțiunilor de cucerire și umanizare a spațiului solar dar și pentru condițiile de viață de pe Pământ. Între altele, pătrunderea omului în interiorul briilor de radiații ale Pământului este plină de multe și grandioase promisiuni. În acest laborator natural al componentelor micului cosmos: atomul, tainele materiei vor putea fi dezvăluite în asemenea proporții cum nu este posibil pe Pământ. Aceasta va face ca omul să descopere astfel posibilitatea de a stăpîni gigantice forțe ce stau încă ascunse și să-și poată crea pentru el, oriunde s-ar afla, surse inepuizabile de energie.

Conf. univ. ION PASCARU

Secretar al Comisiei de astronautică a Academiei R.P.R.

Acad. P. CONSTANTINESCU-IAȘI

Colaborarea științifică

Oamenii de știință din țara noastră înțeleg numeroase legături cu oamenii de știință de peste hotare. Progresul științific nu poate fi imaginat astăzi fără vaste schimburi de idei și experiență. În mod firesc, însă, pe primul plan se află legăturile cu știința sovietică. Academia R.P.R. asigură schimburi științifice directe prin acordurile pe care le încheie în fiecare an cu Academia de Științe a U.R.S.S.

O strînsă colaborare între specialiștii sovietici și romîni există, de pildă, în domeniul biochimiei. La această colaborare își aduc îndeosebi aportul cercetătorii grupăți în cadrul Institutului de chimie al Academiei R.P.R. de sub conducerea acad. E. Macovschi care, recent, a participat la un congres al specialiștilor ce a avut loc la Kiev.

În domeniul fizicii atomice, lucrările oamenilor de știință romîni sînt prețuite de specialiștii sovietici, cu care cercetătorii noștri păstrează strînse legături. Pentru a exemplifica această afirmație, e suficient să amintim că la Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna funcționează, ca director adjunct, acad. Șerban Țițeica. Iar la congresul de cibernetică, care a avut loc nu de mult la Moscova, participarea acad. Gr. Moisil a fost una dintre cele mai active.

O strînsă colaborare între oamenii de știință romîni și sovietici s-a realizat și cu prilejul elaborării Monografiei geografice a R.P.R., editată în 1960 și cuprinzînd două volume și două atlase de hărți.

La consfătuirea internațională privind valorificarea terenurilor în pantă prin cultura viței de vie, organizată anul acesta de Institutul de cercetări hortiviticele, au participat și savanți sovietici, ca de altfel și la consfătuirea internațională pe tema „Măsurile agrotehnice și chimice pentru sporirea conținutului de proteine în nutrețuri”, inițiată de Institutul de cercetări zootehnice.

La invitația Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale din R.P.R., a Uniunii societăților de științe medicale din R.P.R. sau a Academiei R.P.R., o serie de oameni de știință din Uniunea Sovietică ne-au vizitat țara, împărtășind din experiența lor medicilor romîni. Impresiile savanților sovietici în urma vizitelor făcute au fost publicate în periodicele sovietice de specialitate. În același timp, medicii romîni apreciază pentru lucrările lor au fost și sînt cooptați în comitetele de redacție ale revistelor medicale sovietice.

Dar medicii romîni sînt chemați să participe cu lucrările lor nu numai la reviste, ci și la congresele sau conferințele unionale și internaționale organizate în Uniunea Sovietică. Astfel, un colectiv de chirurși de la spitalul Brîncovenesc a fost invitat să prezinte un referat la Congresul unional de chirurgie de la Baku, în de-

cembrie 1961, prof. dr. Burghela a ținut un raport la Conferința unională de urologie de la Moscova, care a avut loc în același an, iar dr. Stoia a prezentat anul acesta, tot la Moscova, un raport cu prilejul Congresului unional de reumatologie. De asemenea, o numeroasă delegație de oameni de știință romîni a participat la Congresul mondial de cancer de la Moscova, ale cărui lucrări au avut loc tot anul acesta, în luna iulie.

Și în domeniul științelor sociale colaborarea dintre oamenii de știință romîni și sovietici se întărește și se lărgeste mereu, folosindu-se căi noi, variate și eficiente, cu rezultate tot mai satisfăcătoare. Între altele, sînt organizate consfătuiri, sesiuni și seminarii comune. O asemenea întîlnire a reunit zilele acestea pe arheologii romîni și sovietici într-un seminar organizat de Institutul de arheologie din București. Referindu-ne la istorie, putem arăta că un grup de istorici romîni din București conlucrează cu un grup de istorici sovietici de sub conducerea acad. M. N. Tihomirov la editarea de texte vechi privind istoria celor două țări. O largă dezvoltare cunoaște și colaborarea romîno-sovietică în domeniul strîngerii datelor privind izvoarele istoriei Europei răsăritene și studierea acestora. În același timp, trebuie să remarcăm că în U.R.S.S. au apărut un număr de culegeri de texte filozofice aparținînd atît filozofilor romîni din trecut cît și celor contemporani.

Roadele colaborării științifice romîno-sovietice se manifestă și în domeniul literaturii, unde un grup de specialiști de la Institutul de istorie literară și folclor al Academiei R.P.R., conlucrează cu un grup de istorici literari de la Institutul de literatură universală „A. M. Gorki” din Moscova, pregătesc o lucrare specială.

În cîmpul acestor larg de schimburi romîno-sovietice, Institutul de studii romîno-sovietice desfășoară o activitate constantă și susținută.

Unul din principalele obiective ale activității I.S.R.S. este informarea și documentarea științifică cu material sovietic a institutelor de cercetări ale Academiei R.P.R. și departamentale, precum și a institutelor de învățămînt superior. În primul rînd, această informare se face prin cele 34 de publicații, lunare sau bilunare, pe care le editează Institutul.

Începînd din 1958 se organizează apoi sesiuni științifice comune, la care participă oameni de știință sovietici și romîni, ținînd comunicări și purtînd discuții pe teme de specialitate. Astfel a fost sesiunea de istorie cu subiectul: „Relațiile istorice romîno-ruse în trecut”; o sesiune de științele naturii cu tema: „Filozofia și științele naturii”; una de medicină cu tema: „Reanimarea și anestezia” și, în sfîrșit, o sesiune de literatură cu tema: „Viața și opera lui A. Cehov”, organizată cu prilejul centenarului nașterii marelui scriitor.

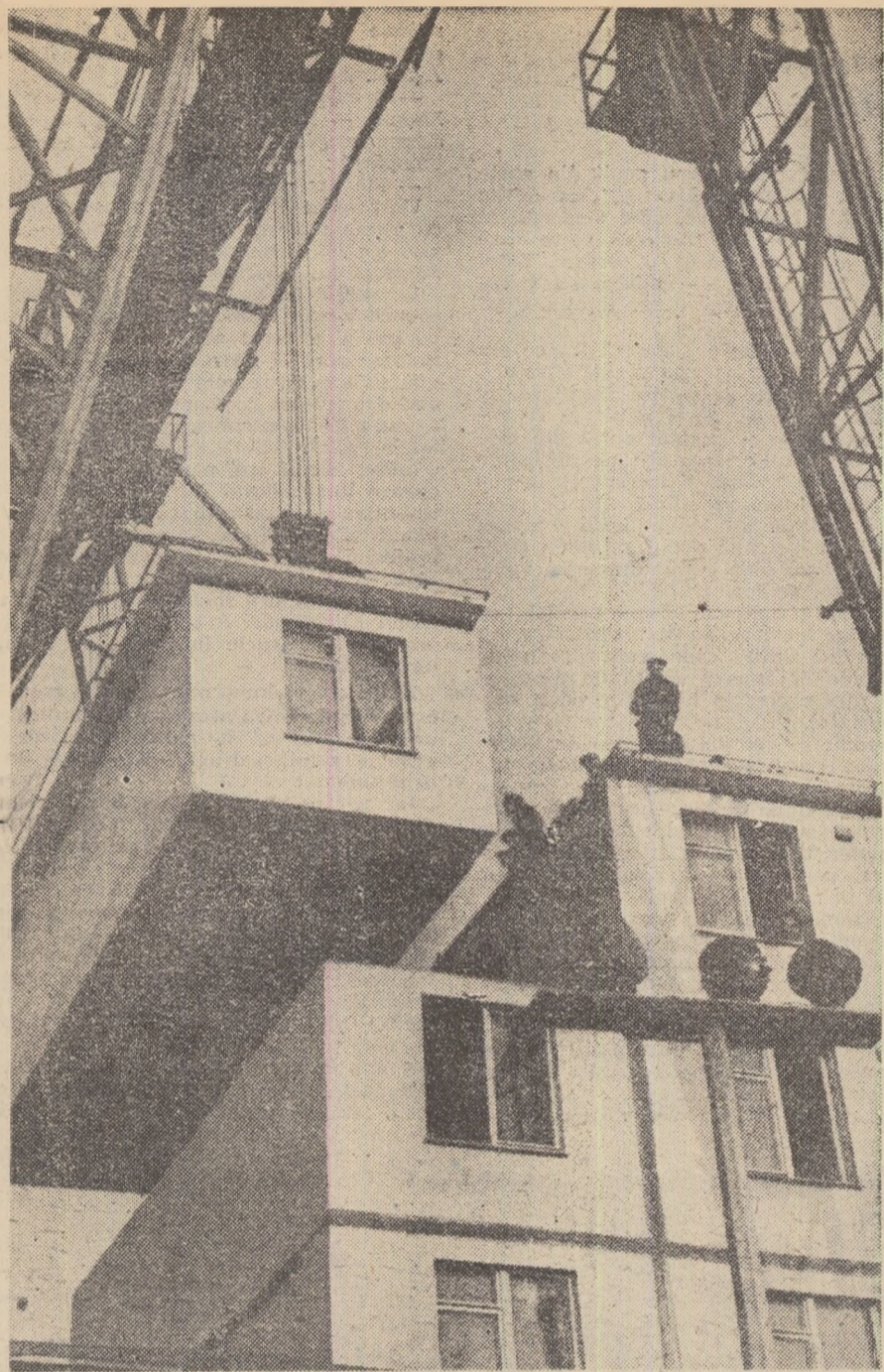
În același timp, pentru informarea opiniei publice științifice sovietice despre realizările noastre, tot din 1958 apare un buletin de informare în limba rusă, care publică materiale despre rezultatele științei romînești din toate domeniile — sub formă de articole originale despre ultimele cărți sau studii din reviste, ca și informații din viața științifică din R.P.R. Buletinul este foarte bine primit în lumea științifică din U.R.S.S.

O manifestare de colaborare în domeniul științelor chimice, de asemenea organizată de către I.S.R.S., a fost consfătuirea cu tema: „Chimia fizică a electroliților topiți”, care a avut loc între 18—20 iunie 1962. La această consfătuire au fost prezentate referate care oglindesc rezultatele muncii cercetătorilor romîni și sovietici în acest domeniu. Un deosebit interes l-au trezit lucrările acad. I. K. Delimarski, prof. A. I. Beleaev și prof. B. F. Markov. Din partea romînească a participat un grup de oameni de știință, în frunte cu acad. prof. Ilie Murgulescu.

Schimburile de experiență ce se desfășoară între oamenii de știință romîni și sovietici deschid perspectiva unei colaborări și mai strînse, perspectiva elaborării în comun a unor lucrări valoroase care să contribuie la creșterea prestigiului științei din țările socialiste.

La Moscova, în lumina blîndă a toamnei.

In cartierul Novie Ceremuški din Moscova se experimentează în ultimul timp noi metode de construcție rapidă. In fotografia noastră: Se montează ultimul apartament al unei case construite în cinci zile

Viața economică

O problemă cardinală

Reducerea prețului de cost este una din problemele cardinale ale economiei sovietice. După cum se știe, economia de muncă socială constituie temelia creșterii acumulărilor socialiste, pe baza cărora se dezvoltă producția, se ridică bunăstarea poporului, se întărește capacitatea de apărare a țării. De aceea tovarășul N. S. Hrușciov a arătat la Congresul al XXII-lea al P. C. U. S. că „economia, atât în problemele mari cât și în problemele mici, folosirea rațională a bogățiilor naturale și a bunurilor materiale trebuie să fie ridicate la nivelul politicii de stat”.

Lupta pentru reducerea prețului de cost are o însemnătate mereu crescândă, decurgând din creșterea continuă și puternică a potențialului economiei sovietice. Pe măsura creșterii proporțiilor, a volumului producției materiale, se măjorează și valoarea absolută a fiecărui procent de reducere a prețului de cost. Economisții sovietici au calculat că un singur procent de reducere a prețului de cost al producției industriale a însemnat în 1940 o economie de 150 milioane de ruble iar în 1958 de peste 1 miliard de ruble, adică de aproape 7 ori mai mult. Efectul economic al reducerii prețului de cost sporește considerabil în perioada construirii bazei tehnice-materiale a comunismului. La sfârșitul septenaliului, în 1965, reducerea cu 1 la sută a prețului de cost va aduce, conform prevederilor, o economie de 2,1 miliarde de ruble.

Construirea comunismului reclamă folosirea judicioasă și eficientă a tuturor resurselor producției și economisirea rațională a muncii. „Acum, a arătat tovarășul N. S. Hrușciov, fiecare procent de economisire a mijloacelor în producție și în construcții se transformă într-un uriaș izvor de creștere suplimentară a producției și a nivelului de trai”.

Adevărul acestei constatări este

elocvent ilustrat de următoarele date: economiile realizate prin reducerea prețului de cost în perioada planului general de perspectivă, adică pînă în 1980, trebuie să se ridice la 1400 — 1500 de miliarde de ruble, ceea ce reprezintă aproape trei pătrimi din totalul investițiilor făcute în economia Uniunii Sovietice. Reamintim că în perioada 1961 — 1980 se prevede ca investițiile în economia națională a U.R.S.S. să ajungă la suma de aproximativ 2.000 miliarde de ruble.

O însemnătate excepțională o are reducerea prețului de cost al producției industriale, asigurată de creșterea necontenită a productivității muncii pe baza progresului tehnic rapid și multilateral și a ridicării nivelului tehnic — profesional și cultural al oamenilor muncii, prin utilizarea rațională și valorificarea complexă a resurselor existente, prin perfecționarea metodelor socialiste de gospodărire.

Cifrele de control pe 1959 — 1965 prevăd reducerea prețului de cost al producției industriale cu 6 la sută, economia realizată urmînd să reprezinte circa 66 de miliarde ruble. Această sarcină, ca și prevederile planului septenal în ansamblu, se realizează cu succes.

În cursul primilor trei ani ai septenaliului, prețul de cost în industrie s-a redus în ansamblu cu 6 la sută, față de 4,6 la sută, cit prevedeau cifrele de control. Beneficiile întreprinderilor industriale au crescut cu 40 la sută. Toate acestea sînt rodu unei uriașe munci organizatorice și educative desfășurate de organizațiile de partid, un rezultat al eforturilor susținute ale colectivelor de muncitori, ingineri și tehnicieni din miile de uzine, fabrici și mine, centrale electrice și alte întreprinderi industriale sovietice. Oamenii sovietici au ridicat într-adevăr problema reducerii prețului de cost la rangul unei politici de stat!

Acțiunea pentru reducerea prețului de cost are o mare amploare nu numai în industrie. Oamenii muncii din agricultura U.R.S.S. luptă pentru punerea în valoare a unor însemnate rezerve de reducere a prețului de cost al producției agricole, vegetale și animale. Un deosebit interes prezintă calculele făcute de A. Silin din Direcția Centrală de Statistică a U. R. S. S. Conform acestor calcule, efectuate pentru întreaga producție colhoznică pe baza datelor referitoare la anul 1960, reducerea cu 1 la sută a prețului de cost al producției de cereale (exclusiv porumb) asigură o economie de 27 milioane de ruble, sumă din care s-ar putea achiziționa 7.240 combine corealiere autopropulsate sau 11.900 tractoare „DT — 54 A”.

Economii importante asigură și reducerea prețului de cost al producției animaliere. Conform aceluiași calcul, efectul economic al reducerii cu numai 1 la sută a prețului de cost al laptelui obținut în colhozuri se poate cifra la 29 milioane de ruble, sumă echivalentă cu cheltuielile necesare construirii de grajduri pentru aproape 300.000 de bovine.

Există, de sigur, și multe alte aspecte ale uriașei acțiuni de reducere a prețului de cost al producției materiale în care sînt angrenați oamenii muncii din Uniunea Sovietică. S-ar putea aminti, de pildă, preocuparea tot mai mare a economisitorilor sovietici de a adînci și perfecționa analiza activității economice a întreprinderilor, șantierelor, a unor întregi ramuri industriale, a colhozurilor și sovhozurilor etc., ca instrument important de punere în valoare a tuturor rezervelor de reducere a prețului de cost și utilizarea tot mai largă a electronicii în elaborarea acestor analize.

Lupta pentru reducerea prețului de cost se desfășoară cu succes în toate ramurile economiei sovietice, demonstrînd cu tărie valabilitatea tezei Programului P. C. U. S. că „a obține în interesul societății rezultate maxime cu cheltuieli minime este o lege imuabilă a construcției economice”.

Noutăți în agricultură

Răsfoind publicațiile sovietice care ne aduc zilnic vești despre noile succese dobîndite de lucrătorii de pe ogoare și din ferme, putem releva următorul fapt: alături de tone de griu și de porumb sau de chintale de lapte apare acum încă un indicator — timpul consumat pentru obținerea lor. Oamenilor sovietici nu le este indiferent dacă pentru o unitate de produs cheltuiesc un timp mai mare sau mai mic sau dacă în aceeași unitate de timp se produce o cantitate mai mare sau mai mică de produse agricole. E vorba doar de problema cheie a productivității muncii.

Se știe că Programul P.C.U.S. prevede ca în curs de zece ani productivitatea muncii să crească în agricultură de cel puțin două ori și jumătate iar în douăzeci de ani de cinci-șase ori. Prevederile Programului P.C.U.S. au un caracter profund realist. Iată o mărturie elocventă: în momentul de față multe colhozuri și sovhozuri fruntașe au atins un nivel de productivitate a muncii care depășește de cîteva ori media pe țară. Și ceea ce-i extrem de important, pentru a obține aceste rezultate n-a fost nevoie de zece de ani, ci numai de cîteva ani.

Principalul mijloc de producție în agricultură este pămîntul, întreaga activitate a întreprinderilor agricole socialiste fiind legată de acesta. Alături de pămînt, o importanță hotărîtoare o au mijloacele tehnice — tractoarele, mașinile agricole, diferitele instalații și utilaje, precum și forța de muncă — elementul activ, care dă viață tuturor acestor mijloace.

Problema folosirii cât mai bune a pămîntului îi preocupă acum în mod deosebit pe toți lucrătorii din agricultura sovietică. Colhozurile și sovhozurile desfășoară o vastă activitate de introducere a sistemelor de agricultură intensivă, care să corespundă cel mai bine condițiilor concrete din fiecare zonă. Culturi valoroase ca porumbul, sfecla de zahăr, mazărea au căpătat locul de onoare pe întinsele cîmpuri ale Uniunii Sovietice. Îmbunătățirea structurii suprafețelor înscămințate, prin introducerea — alături de cerealele păioase — a altor culturi valoroase ca: porumbul, sfecla de zahăr, mazărea a dus la sporirea recoltelor și la creșterea productivității muncii.

Îmbunătățirea folosirii pămîntului, în vederea obținerii de pe aceeași suprafață a unor recolte sporite,

este strins legată și de folosirea îngrășămintelor — atât a celor chimice furnizate colhozurilor și sovhozurilor de industrie, cit și a celor naturale obținute cu posibilități locale.

Acordînd atenția cuvenită acestui factor al creșterii productivității muncii, planul de dezvoltare a economiei sovietice pe următorii 20 de ani prevede ca în 1980 cantitățile de îngrășăminte chimice puse la dispoziția agriculturii să crească de aproape nouă ori față de 1961.

Pe lângă aceasta, P.C.U.S. îndreaptă atenția colhozurilor și sovhozurilor spre utilizarea pe scară din ce în ce mai largă a îngrășămintelor locale care se găsesc din belșug în fiecare gospodărie și constituie o sursă importantă de sporire a recoltelor la hectar.

Creșterea productivității muncii cere ca obținerea de producții sporite să fie însoțită și de o scădere a timpului consumat pe unitatea de produs. Un rol hotărîtor îl are în această privință folosirea deplină și rațională a mijloacelor tehnice. Brigada condusă de N. Manukovski din colhozul „Kirov”, regiunea Voronej, a ajuns, de pildă, să cultive porumbul fără nici un consum de muncă manuală. Absolut toate lucrările, începînd cu pregătirea solului și terminînd cu stringerea recoltei, au fost executate cu mașini. Rezultatul a fost că pentru obținerea unui chintal de porumb înșlozat brigada lui Manukovski a avut nevoie de numai 15 minute iar pentru un chintal de porumb boabe 1,6 ore.

Experiența fruntașilor Manukovski, Ghitaiov, Svetlicinii, cu toții eroi ai Muncii Socialiste, a demonstrat că, folosind rațional mijloacele tehnice existente, se poate introduce o mecanizare complexă a culturilor care cer un consum mare de muncă manuală, obținîndu-se o creștere importantă a productivității muncii.

Problema economiei de muncă se pune cu și mai multă tărie în sectorul zootehnic unde pentru obținerea laptelui, cărnii, ouălor se consumă încă un mare volum de muncă fizică. În Uniunea Sovietică noul își face loc cu tot mai multă hotărîre și în acest sector. Cel mai concludent exemplu în acest domeniu îl constituie noua tehnologie de obținere a laptelui, bazată pe întreținerea taurinelor în stabulații liberă și mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor.

Îndrumate de P.C.U.S. colhozurile și sovhozurile merg pe calea folosirii maxime a tuturor factorilor arătați și a descoperirii de noi rezerve. În felul acesta ele obțin rezultate din ce în ce mai importante în creșterea productivității muncii, în crearea unui belșug de produse agricole — condiții de însemnătate hotărîtoare în construirea comunismului.

Ing. Mariana Ioniță

Candidat în științe economice

Gabriel Bunea

O istorie plină de tragism și măreție, frumoasă și înspăimântătoare ca un basm. Istoria unei lupte și a unei victorii.

Nu există buruienă mai gingașă decît colilia. Măturicile ei pufoase mîngîie și gîdilă. S-au cupus și cîntece despre colilia de stepă. Dar cei care le-au scris nu știu, pe semne, nimic despre ea. Semințele de colilie seamănă cu un tirbușon cu codiță lungă și catifelată. Codițele se încolăcesc pe lina oilor iar semințele pătrund în trup șiucid animalul. De asta colilie i se mai spune și buruiena morții. Dar nu numai de asta. Măturicile pufoase ar mai ceva ca praful de pușcă. Nicî nu-i nevoie de chibrit! E de ajuns o scînteie și focul e gata.

...Cincizeci de kilometri în lungime, cincizeci în lățime. Pe atîta se întind ogoarele sovhozului „Șerbakovski” întemeiat de un grup de comsomoliști din Moscova pe pămînturile destelenite ale Kazahstanului. Dincolo de ele începe împărăția coliliei. Mii de kilometri de colilie, de uscătură.

În stepele kazahe soarele nu încălzește, arde. Iar vara aceasta, în cele mai călduroase trei luni ale ei n-a căzut o picătură de ploaie. Pămîntul prîjolit căsa crăpături adînci. Ierburile deveniseră fragile de tot, colilia mătăsoasă se perpelea de uscăciune. Aerul încins plutea apăsător peste stepă. Și-odată s-a pornit vîntul. S-a năpustit smulgînd buruienile, aruncînd în slava cerului măciulile de pădăie și bușindu-le apoi de pămînt a început a se vînzoli de colo-colo, căuînd parcă ce să mai distrugă.

La vreo 20 de kilometri de ogoarele sovhozului, cineva a aruncat cu inconștiență pe drum un muc de țigară. Vîntul l-a înhățat și l-a zvîrlit drept în colilie. Flacăra a izbucnit numaidecît. Și o dată s-a ridicat un zid de foc de cinci kilometri și, crescînd și umflîndu-se vîzînd cu ochii, s-a năpustit cu întreaga-i masă spre cîmpul acoperit cu grîne.

lul de foc creștea mereu gonit din spate de vîntul dezlănțuit. Limbile, cînd singur se roșu închis, cînd albe, cînd sîngerii se înălțau spre cer și tractorul către care veneau val-vîrte părea o jucărie. Zidul înainta acum oblic — capătul stîng era încă departe, dar cel drept îi ajunse pe tractoriști.

Luptaseră vitejește, făcuseră tot ce era în puterile lor și în clipa aceea, cînd primăjdia de moarte le zvîrlea răsufierea ei fierbinte în obraz, ar fi putut să se retragă cu cîinste și cugetul curat din fața stihiei dezlănțuite. Dar atîtd de aprigă le era voința de a birui și încrederea în puterea omului asupra stihiei, atîtd de pătimașă dorința de a o îngenunchia și a nu-i îngădui să distrugă rodul mîinilor omenestii, încît nu s-au clintit dinaintea valului pustiitor de foc.

Tractoriștii mergeau drept, paralel cu ogorul, iar focul venea în unghi către ei; în urma lor, zidul incandescent sărea peste brazda de doi metri săpată de dîșii și cădea fără putere în fața celui de al doilea obstacol.

Vladimir se apăra cum putea de flăcări și vedea cum Kolea alungă cu un băț smocurile arzînde de iarbă care cădeau pe tractor. Linia de foc, curmată de brazda lor, se scurta vîzînd cu ochii. Ea nu mai putea tăia drumul tractorului dar îl urmărea pas cu pas și tractoriștii erau tot timpul în contact cu focul.

Mai rămăseseră doar sută de metri de arat cînd un snop de foc i-a picat lui Vladimir în spate. Hainele s-au aprins. Smulgînd de pe el vestonul, Vladimir privi înainte și înțelese că flacăra va tăia drumul tractorului cu ultima cîțiva metri pînă la cea de a doua brazdă și prin porțița aceea se va năpusti asupra grîului. Continuă să-și rupă hainele și să se ferească de ploaia de foc și vîzu cum Ko-

Brigadierul Vladimir Dmitrievici Koteșkov își inspecta sectoarele cu un tractor ușor, pe roți. Recoltarea se apropia de sfîrșit. Mai rămăsesse de secerat numai o porțiune de vreo mie de hectare. Zărînd la orizont peretele de flăcări, Koteșkov porni în fugă într-acolo.

Pe drum îl văzu gonînd pe tînarul tractorist Kolea Gribov, elev la școala de mecanizatori, care se întorcea cu plugul de la arat. Au schimbat doar cîteva vorbe, fiindcă totul era limpede și amîndoi știau ce au de făcut. Nu puteau părăsi cîmpul de luptă. Era acolo pîinea lor, pîinea tovarășilor lor cu care au mîncat și au dormit, cu care au lucrat fiecare palmă din pămîntul acela amorțit de milenii, și fiecare pătrăciță au hrănit-o și adăpat-o cu sudoarea lor. Cu mîinile lor au curățat fiecare sămîntă aruncată în pămînt, au urmărit-o cum umplîndu-se, s-au bucurat vîzînd spicele înmulțindu-se de seva vieții și s-au întristat cînd soarele o sugea nemilos. Iar seara tîrziu, cînd părăseau cîmpul, nu aruncau la voia întîmplării rămășițele de apă de băut din butoaie, ci le turnau cu grijă la rădăcina spicelor. Și cu toate că soarele arse necruțător, recolta de pe sectoarele brigăzii lor era cea mai bună din tot sovhozul și din toate sovhozurile învecinate, și nu mai era vorba doar de un cîmp cu grîne, de un bun material, ci de cîntea și onoarea lor, de mîndria eroilor destelenirii, de gloria Comsomolului leninist, de răspunsul lor la chemarea Patriei.

La margine, de-a lungul ogorului fusese arat proaspăt un șanț care avea tocmai menirea de a opri acolo focul în caz că s-ar aprinde stepa. Dar cei doi oameni își dădeau seama că flacăra izbucnită cu atîta putere va sări peste el. Și au hotărît să mai are o brazdă, paralelă cu prima, cam la 20 de metri distanță, chiar prin colilie. Înțelegeau că va trece focul. Dar își va pierde din putere și se va potoli la brazda cea veche.

Vladimir s-a așezat în spate, în urma plugului, unde era mai periculos și mai greu, iar Kolea în cabina tractorului. În dreapta lor, la vreo șase kilometri, se vînzolea focul, în stînga, chinuit de vînt, se zbuciuma grîul. S-au uitat la valul de flăcări care se apropia amenințător și la brazda lată de doi metri care rămînea în urma lor și la drumul ce mai trebuia străbătut și au înțeles că vor reuși să termine.

Pînă la capătul ogorului mai rămăsesse o porțiune mai mică de un kilometru. Pînă la victorie, cîteva minute. Zvîrcolindu-se, dansînd turbat al nouălea val, va-

lea apăra din răsputeri tractorul care stătea gata-gata să se aprindă. Cînd Kolea întoarse capul, Vladimir îi strigă ceva tîind aerul cu mina întinsă. Cu toate că nu auzi nimic, băiatul înțelese intenția brigadierului și întorcînd brusc tractorul la stînga, pentru a nu da voie focului să-i taie drumul, uni brazda lor cu prima.

Vladimir reușise să se descotorosească de haină, dar nu mai apucă să-și scoată și pantalonii cuprinși de flăcări, fiindcă degetele îi erau tare arse. Cînd mai rămăseseră doar vreo trei metri pînă la răpăt, puterile îl părăsiră și, cîzînd, văzu cum tractorul taie vechea brazdă, barînd astfel definitiv drumul focului, cum Kolea sare jos ca să-i vină în ajutor și cum flăcările îl cuprînd îndată din cap pînă-n picioare, fiindcă salopeta îi era îmbibată cu ulei.

Vladimir se năpusti spre dînsul, iar Nikolai, ca o torță vie, o porni la fugă pe pămîntul arat și se prăbuși după cîțiva pași.

Și pe Koteșkov ardea îmbrăcămîntea, iar mîinile — complet arse de la palme pînă la umeri — nu-l mai ascultară cînd vîzu să smulgă salopeta de pe Kolea. Atunci zgredînd pămîntul cu degete tremurînde și aruncă tîrîna pe tînarul lui prieten. Flacăra se stîrnea. Dar era prea tîrziu.

Vladimir se așeză în genunchi înaintea lui Kolea, se uită la fața lui copilărească și scutură cu grijă pămîntul de pe el. Apoi se ridică.

Privi înainte și văzu stepa neagră, neagră pînă la orizont, de unde pînă se pornise, nu de mult valul de foc învins de el și de tovarășul lui acum mort. Apoi se întoarse și văzu nesfîrșita mare de aur a grîului, care se pierdea și ea la orizont.

Vladimir își smulse de pe cap chipiul cu cozorocul ars, zvîrli din picioare resturile de pantofi și o porni pe pămîntul arat spre sediul brigăzii de cîmp. Mergea gol și negru din cauza arsurilor, mergea sub vîpaia necruțătoare a soarelui și nu o simțea. Avea de mers paisprezece kilometri și se hotărî să-i facă pe jos, fiindcă în starea lui nu mai putea conduce tractorul. Nu se uită pe unde merge — era pămîntul lui pe care-l cunoștea pînă în cele mai intime fibre. Umblă așa trei kilometri și i-ar fi străbătut pe toți paisprezece dacă la o cotitură nu s-ar fi ivit o combină.

Combinerul Nikolai Makan văzu silueta ciudată și înspăimîntătoare a unui om gol, care din cînd în cînd cădea și se ridica și, uimit, îi tăie drumul. Apropiindu-se, îl recunoscu pe brigadier — negru și ars — și se repezi la el.

— Stop! — strigă Vladimir întinzînd mîinile. O să mă doară. Mai bine merg drept înainte, ai să dai de Kolea Gribov A ars... A ars de tot.

— Trimitem o mașină după el — biigu Makan. — Hai să mergem mai repede — și se apropie de Vladimir, dar acesta îl îndepărtă:

— Mă urc singur.

Unsprezece kilometri a minat combina cu viteza maximă și Makan nu și-a luat nici o clipă ochii de brigadier, temîndu-se să nu moară.

La sediul brigăzii de cîmp Koteșkov a coborît singur, a intrat în casă, s-a întins pe pat și a cerut să fie uns cu ulei de floarea-soarelui. Dar agronomul șef Vladimir Popov, care venise întotdeauna mai dat voce să „comandă” el. Brigadierul a fost ridicat cu saltea cu tot și transportat la spital.

...Treie zile și trei nopți a stat garba de onoare lîngă sicriul lui Kolea. Se înlocuiau unii pe alții prietenii lui, combineri și tractoriști, reprezentanții Comitetului Central al Comsomolului din R. S. S. Moldovenească, de unde era lăsatul, conducătorii sovhozului, delegații regiunii Karaganda. A stat lîngă sicriul băiatului și părintele lui, venit cu avionul din Moldova.

Kolea a fost înmormîntat ca un erou, pe o movilă de lîngă așezarea sovhoznică de unde se văd ca în palmă și marea de grîne, și satul, și drumul care se pierde în depărtare.

Iar pentru viața lui Vladimir Koteșkov a început o luptă disperată. Medicul R. Pankratieva are o uriașă experiență în materie de arsuri. Ea știa ce trebuie să facă: înainte de toate să-l ferească de socul mortal. Dar în cazul de față metodele obișnuite erau neputincioase. Cum să faci, de exemplu, transfuzia? Nici pe o mină sănătoasă nu-i simplu să pipăi, să găsești vena. Dar pe o mină complet arsă e imposibil. Și doctorița a recurs la venisecție.

Sau tratamentul rînilor. Termenul este impropriu, fiindcă trupul lui Koteșkov era tot o rană. Arsuri de gradul trei și patru

pe optzeci și cinci la sută din trup! Numai partea de sus a pieptului și tălpile picioarelor rămăseseră nevătămate.

Koteșkov a fost adus la spital la ora 5 seara iar doctorița și sora Emma Keiser au părăsit patul lui la 6 dimineața. În aceeași zi a venit medicul șef al raionului, Kulanov. Au fost luate toate măsurile profilactice: împotriva septicemiei, a infecției tetanice, a pneumoniei.

Din cînd în cînd, sora de serviciu anunța:

— Raisa Petrovna! Patruzeci de oameni oferă sînge pentru Koteșkov.

— Mulțumește-le și spune-le că avem. Camfor, morfină, cofeină, hrînire artificială...

— Raisa Petrovna, au venit să ofere piele pentru Koteșkov.

— Mulțumește-le. Explică-le că la asemenea arsuri nu se potrivește decît pielea fratelui geamăn al celui bolnav.

...Zi și noapte stau de veghe doctorița și sora. Toată ziua vin cu rîndul la spital tovarășii de muncă ai brigadierului.

Koteșkov e liniștit. Uimitor de liniștit. Ori are o voință pur și simplu neome-nescă, ori nu înțelege ce se petrece cu dînsul. Îl doare, îl doare îngrozitor dar nu se plînge.

La spitalul sovhozului a fost respinsă prima lovitură mortală. Cele trei zile și trei nopți de luptă au făcut posibilă evacuarea bolnavului. Cu un avion special, Koteșkov a fost transportat la Karaganda.

Spitalul clinic central. Cele mai bune forțe ale medicinei. Consiliu de medici. Telegrama din Moscova. Telefone la Comitetul Central al partidului. Secretarul Comitetului regional de partid, Denisov, vorbește cu ministrul Sănătății. Cineva din Moscova îi răspunde doctorului Antereikin, șeful secției regionale de ocrotire a sănătății:

— Doar ești medic. Știi că limita de suprafață este de 30 la sută. Pe cînd la el sînt 85 la sută!

— Da, sînt medic. Dar e un om neobișnuit. O voință de fier.

Doză zile de luptă pentru viața lui Koteșkov în Karaganda au dat posibilitatea să fie transportat la Moscova.

Aerodromul „IL-18”. Nu e un avion sanitar, dar e cel mai de nădejde. Înăuntru sînt pasageri. Ei eliberează locurile cele mai bune și fiecare se străduiește să-și cedeze fotoliul înșofitorilor celui bolnav. Pentru ca patul să fie absolut fix, mai e nevoie de două scînduri. Dar de unde e leie noaptea?

{Continuare în pag. 11-a}

SCENE DIN
VIATA SOVIETICA

Timp pierdut și timp câștigat

Cei care urmăresc ziarul „Sovetskaia Rossia” au avut plăcută surpriză să găsească, într-un număr recent, reportajul unei consfățuri originale care a avut loc la fabrica moscovită de încălțăminte „Kapranov”. Nu despre o consfățuire de producție era vorba, nici despre raționalizatorii procesului de muncă, nici măcar despre croitorii de piele „box” și „chevreaux”, ci despre „timp” în accepția lui estetică, despre timpul liber, de odihnă, despre folosirea lui pentru îmbogățirea spirituală a omului nou.

Ca scriitor și reporter, lectura acestui reportaj mi-a oferit încă o dată prilejul să sezizez câteva din elementele novatoare ale vieții comuniste, câteva coordonate morale de o înaltă extracție sufletească și de o mare nobleță umană care încep de pe acum să caracterizeze portretul tipologic al omului erei comuniste. De la bun început vreau să reiau cunoscutul adevăr exprimat de Karl Marx într-o formă limpede și concentrată, adevăr amintit la suspomenita consfățuire a muncitorilor de la fabrica moscovită: „În comunism, măsura bogăției nu va mai fi timpul de muncă, ci timpul liber”. Desigur, numai un nesăbuit și un trîntor își poate închipui că atunci va fi un „douce far niente”. Nu inactivitatea, nu irosirea timpului, nu odihna leneșă și nici moleșala vor fi la preț, ci folosirea din plin a timpului liber pentru îmbogățirea spirituală, pentru atingerea celui mai elevat nivel de viață intelectuală, pentru că omul erei comuniste va trebui să fie omul unei culturi multilaterale și profunde, omul eliberat cât mai mult de grijile mărunte și extenuante (sub raportul timpului și al energiei cheltuite) ale treburilor cotidiene.

„Să folosim timpul liber în chip comunist” — pare să fi fost ideea cea mai importantă ce s-a

degajat din convorbirea despre „timp” a muncitorilor și muncitoarelor de la fabrica „Kapranov”. Irina Gavrilova de la secția de croit a vorbit cu o cuceritoare pasiune despre timpul pe care îl dedică artei coregrafice la clubul întreprinderii, Alla Evseeva a vorbit despre pasiunea numărul unu a ei: turismul, opinînd că excursiile trebuie organizate în locuri nu numai remarcabile pentru frumusețea naturii, ci și în locuri legate de momente memorabile din istoria omenirii. Mecanicul Viktor Goriacev, pictor amator în timpul liber, nu visează să ajungă un al doilea Rembrandt dar știe, simte în toată ființa sa că armonia liniilor și culorilor îi dă una din cele mai frumoase satisfacții morale și estetice. Ideea lui, exprimată simplu și elocvent, e și ideea unei pedagogii directe: „După părerea mea cred că odihna trebuie să conste în primul rînd în alternarea ocupațiilor. Pentru un intelectual va fi plăcut ca în timpul liber să facă muncă fizică, să îngrijească un strat de flori, să facă agricultură. Eu sînt mecanic, îmi iubesc nespun uneltele de lucru, ciocanul, cleștele, menghina, rașpelul, dar în aceleași mâini tin în timpul liber paleta și pensioanele de maximă finețe”. Reporterul de la „Sovetskaia Rossia” n-a uitat să comunice cum arată locuința lui Viktor Goriacev, cu pereții plini de cartoane și pinze pictate de el, cu rafturile bibliotecii înșesate cu cărți despre tehnică, dar și despre artele plastice. E locuința unui om obișnuit, a unui muncitor, dar în micul univers domestic descris se profilează locuința omului erei comuniste, om cu o viață bogată, de o înaltă spiritualitate.

Unii dintre participanții la discuția despre „timpul de odihnă”, dovedind o remarcabilă capacitate de a-și imagina în idei simple lu-

cruri și împrejurări menite a îmbogăți timpul liber, au adus o contribuție cu totul interesantă. Ne îngăduim să cităm măcar câteva din ele, fiindcă reflectă chiar și numai incipient liniile directe pe care se va dezvolta în practică ideea folosirii timpului liber în viitor: înființarea în fabrică a unui birou de comenzi, pentru ca timpul irosit în magazine și atelier pentru cumpărăturile zilnice să fie câștigat și economisit, consultații la locul de muncă, în fabrică, de către medicii circumscipției medicale, înființarea pe lângă cinematografe a unor camere pentru copii unde aceștia să se joace pînă ce părinții lor vizionează filmul, precum și alte numeroase și interesante propuneri au venit astfel să contribuie la găsirea celor mai noi și bune mijloace de folosire judicioasă a timpului liber.

Consfățuirea de la uzina „Kapranov”, relatează reportajul din „Sovetskaia Rossia”, constituie unul din multele exemple pe care le oferă cu prisosință viața oamenilor sovietici care construiesc nu numai bazele materiale ale comunismului ci și premisele, temeliele unei bogate și înfloritoare tipologii umane noi. Ceea ce a consemnat într-un simplu reportaj „Sovetskaia Rossia”, este astfel o ilustrare concretă a acelei părți din istoricul Program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice care spune că pe măsura reducerii timpului pentru producția materială, se lărgesc posibilitățile de dezvoltare a capacităților și talentelor în domeniul producției, științei, tehnicii, literaturii și artei și că timpul liber al oamenilor va fi consacrat tot mai mult activității obștești, dezvoltării culturale, dezvoltării intelectuale și fizice, creației tehnico-științifice și artistice.

Subliniem noutatea acestor preocupări ale omului sovietic, subliniem aceste mlădițe ale viitorului, ale comunismului care începe să pătrundă, pe o șesime a globului pămîntesc, în viața de fiecare zi a oamenilor.

Petru Vintilă

ÎN ȘASE RĂSPUNSURI LA ȘASE ÎNTREBĂRI

Tinerii... despre ei înșiși

Ancheta cu titlul „În numele cărui ideal învățați?”, întreprinsă de ziarul „Komsomolskaia Pravda” printre studenții Universității „Lomonosov” din Moscova s-a dovedit o pasionată dezbatere despre ceea ce înseamnă să-ți găsești un loc în viață — cu deplină răspundere, cu deplină luciditate, în așa fel încît să echilibrezi propriile tale inclinații și interese cu necesitățile societății.

Este o preocupare caracteristică pentru întregul tineret sovietic. Scriitorii din așa numita generație a patra — cea mai tină generație de condeieri sovietici — au făcut din ea tema numărului unu a lucrărilor lor. În general tinerii de pretutindeni și de totdeauna simț nevoia să se întrebe la început de viață: încotro să-ți îndrepți pașii? Dar pentru cei din U.R.S.S. această întrebare are și un subtext: încotro să-ți îndrepți pașii ca să poți fi cât mai folositor societății care înaintează spre comunism și totodată să simți că te-ai realizat, că din miile de drumuri posibile ai găsit drumul tău? Angrenați în marea activitate de construire a comunismului, avînd deci această „profesie” fundamentală și majoră, generală și comună tuturor oamenilor sovietici, această „profesie a profesiilor”, de constructor al comunismului, ei înțeleg nevoia, tocmai pentru asta, de o opțiune cât mai conștientă, mai matură, mai plină de responsabilitate privitoare la specialitatea lor.

E ceea ce subliniază majoritatea participanților la ancheta: „În numele cărui ideal învățați?”

Abordînd câteva idei comune, de principiu, care fac trăsătura de unire a răspunsurilor lor, fiecare are totuși un ton propriu, de om învățat să gîndească, de om pe care toate aceste lucruri îl preocupă permanent și care și-a format asupra lor un punct de vedere precis.

De exemplu, răspunzînd la prima întrebare: „Ce v-a determinat să vă alegeți profesia respectivă?” fostul tractorist N. Pașkov, venit tocmai din regiunea Tiumeni să se consacre istoriei, explică: nu l-a determinat nici romantismul profesiei (pe cea veche o socotește chiar mai romantică), nici munca mai ușoară (fiindcă cu cît știi mai multe, cu atît cerințele cresc și e mai greu, mai complicat să lucrezi), nici câștigul mai mare (va câștiga, probabil, mai puțin ca înainte). L-a determinat dragostea pentru obiectul de studiu ales, fiindcă este convins că suma de cunoștințe însușite pe băncile universității îi va da cheia înțelegerii omenilor, îl va ajuta să lucreze cu ei.

Pe alt ton răspunde discretul B. N. care studiază noua ramură a mecanicii matematice. Pe el l-a determinat tradiția familiei — tradiție de a fi nu acolo unde este mai ușor, ci acolo unde se caută și se croiește drumuri noi, romantismul profesiei (noul este înotdeauna romantic), dorința de a dobîndi celebritate — nu ca scop în sine, ci ca o plăcută recunoaștere de către ceilalți că a făcut multe pentru oameni, pentru știință.

Viitorul arheolog V. Ivanov, fost muncitor la fabrica de șine din Ieroslavl (pe care firește că l-a determinat și romantismul noii lui profesii) este categoric în privința asta: da, l-a atras și dorința de a deveni celebru.

De ce nu? Nu este bun soldațel acela care nu vrea să devină general.

Foarte asemănătoare (și e și firesc) sînt prin ideea lor răspunsurile la întrebarea a doua: „Ce țel vă propuneți în activitatea dumneavoastră?” Rezumate, ele ar suna: țelul de a-mi face datoria.

Prin a-și face datoria un viitor fizician de 19 ani care nu vrea să-și dea numele („nu-i necesar” — consideră el) înțelege: „Să mă consacru științei sovietice. Să fac tot ce-mi stă în putință ca știința noastră să o întrecă și mai mult pe cea a țărilor capitaliste. Pentru ca viperele să nu mai șuiere.”

Un alt viitor om de știință — matematician — își înțelege astfel datoria: în știință se întimplă deseori ca o mică de drumuri să ducă spre țelul propus și din ele doar unul să fie bun. „Sigur că aș vrea să fiu eu acela care să-l găsesc, dar dacă îl va găsi altcineva, zău că n-am să-l invidiez. Am să știu că munca mea a ajutat cuiva să ajungă în vîrf, că cineva n-a mai avut nevoie să dibuiască cele 999 de drumuri pe care le-am încercat eu”.

Foarte înrudite prin atitudinea morală care le generează sînt răspunsurile la o altă întrebare: „Cum vă propuneți să aplicați în practică, după terminarea Universității, cunoștințele căpătate?”

„După absolvire am să plec să lucrez în regiunea natală, fiindcă acolo e nevoie de mine” — scrie siberianul Pașkov. „Unde va fi nevoie de mine” (F. Hanceev); „Voi pleca acolo unde voi fi folositor” (B.N.); „De ziaristi e nevoie oriunde. Rusia e mare” (L. Kostinskaia). Răspunsurile studenților la întrebarea finală: „Vă poate împiedica ceva în realizarea acestui țel?”, sînt o minunată dovadă de încredere în forțele lor tinere, în viitorul luminos al patriei. Ce i-ar putea împiedica să-și înfăptuiască țelul într-o țară în care oamenii au în fața lor toate posibilitățile? se miră ei că se mai poate pune o asemenea întrebare. O cărmidă picată în cap din senin ne-ar putea împiedica, glumesc unii. E drept, încă nu toate bolile au fost invinse — oftează alții. Și războiul... Din rîndurile lor se înalță un vehement protest împotriva războiului — incompatibil cu viața, cu munca, cu dragostea. Pacea trebuie apărată!

...În lume sînt țări a căror tină generație se socotește „de prisos”. Medicii tineri se zbaț zadarnic să-și deschidă un cabinet, juriștii cu diplome în buzunar spală vase prin restaurante. Cunoștințele acumulate prin zile de foame și nopți de nesomn se irosesc în gol. Dacă acești tineri ar trebui să răspundă la aceeași întrebare: „În numele cărui ideal învățați?”, răspunsurile lor ar suna cu totul altfel decît cele din „Komsomolskaia Pravda”.

Iulia Scutaru

O VIZITĂ DE NEUITAT

Luna prieteniei romino-sovietice la care a fost invitată să participe și delegația noastră, ne-a prilejuit o vizită de neuitat în Republica Populară Română.

Simpatia și căldura cu care am fost primiți pretutindeni noi le-am apreciat ca un semn de prețuire pentru Uniunea Sovietică, ca o manifestare a sentimentelor de prietenie dintre popoarele noastre, dintre popoarele tuturor țărilor socialiste.

La baza prieteniei dintre popoarele romin și sovietice stau invincibilele principii ale marxism-leninismului și internaționalismului proletar, ajutorul reciproc și colaborarea multilaterală. O minunată ilustrație a acestei strinse prietenii frățești a fost vizita în Uniunea Sovietică făcută vara trecută de delegația de partid și guvernamentală romină în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej și vizita din iunie a.c. în Republica Populară Română a delegației de partid și guvernamentale sovietice condusă de N. S. Hrușciiov.

Conștiința măreției cauzei comune unește indisolubil popoarele noastre, face ca munca lor să fie spornică, dă naștere unor inițiative de masă, năzuinței de a lucra mai mult și mai bine.

Oamenii sovietici cunosc bine realizările prietenilor și vecinilor lor și întâmpină de fiecare dată cu un sentiment de frățescă bucurie orice nou succes al poporului romin care, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român, a schimbat cu desăvârșire fața țării sale.

Delegația noastră a luat cunoștință cu un uriaș interes de marile înfăptuiri ale harnicului și talentatului popor romin. Sintem bucuroși și mândri că industria românească se dezvoltă furtunos, în special în ramuri hotărâtoare ca siderurgia și metalurgia, construcția de mașini, industria extractivă, a petrolului, chimică. O strălucită victorie a fost obținută în agricultură, prin desăvârșirea colectivizării. Puterea populară a smuls România din vechea stare de inapoiere și azi poporul romin se bucură din plin de toate binefacerile economiei și culturii socialiste. Sintem mândri de prietenia cu poporul romin, pentru că ea răspunde intereselor popoarelor tuturor țărilor socialiste, intereselor întăririi păcii în întreaga lume.

O contribuție de seamă la dezvoltarea prieteniei indestructibile dintre popoarele noastre o aduc A.R.L.U.S. și Asociația de prietenie romino-sovietică. La munca acestor asociații iau parte activă milioane de oameni ai muncii din ambele țări. Noi, sovieticii, prețuim foarte mult activitatea A.R.L.U.S.-ului.

La rîndul lor, activiștii Asociației de prietenie

sovieto-romine se străduiesc să popularizeze cât mai larg în țara noastră cunoștințele despre Republica Populară Română. Cu sprijinul activ al A.R.L.U.S.-ului, în cursul anului trecut au fost organizate astfel peste 40 de expoziții consacrate României, printre care „Construcțiile și arhitectura în R.P.R.”, „București — capitala Republicii Populare Romine”, „Dezvoltarea industriei chimice românești” ș.a. Este interesantă și geografia acestor expoziții — Moscova, Leningrad, Chișinău, Kiev, Tbilisi, Erevan, Alma-Ata, republicile baltice și cele din Asia Centrală.

În aceste zile ale Lunii prieteniei romino-sovietice, la Palatul de cultură al uzinei metalurgice „Serp i molot” din Moscova s-au deschis două expoziții: „Industria metalurgică și constructoare de mașini a României” și o expoziție cu lucrările pictorilor amatori de la uzinele „Republica” din București; la Erevan s-a organizat o expoziție despre metalurgia în plin avînt a R.P.R. și o expoziție cu tablouri de pictori romini.

În tot cursul Lunii prieteniei, Asociația de prietenie sovieto-romină și filialele ei din Ucraina, R.S.S. Moldovenească, Gruzia, Armenia, Letonia, Leningrad și din alte republici și orașe organizează seri ale prieteniei dintre popoarele noastre, festivaluri ale filmului românesc, conferințe și convorbiri despre România, întâlniri cu turiști romini.

Nu e desigur lipsit de interes să adăugăm și că cea de a 18-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist a fost sărbătorită cu mare amploare în U.R.S.S. Milioane de oameni ai muncii din țara sovietică au vizitat sutele de expoziții închinatăe frumoasei dumneavoastră patrii, deschise în cluburi, în parcuri de cultură și odihnă, în întreprinderi, instituții și organizații membre colective ale Asociației de prietenie sovieto-romine. Sute de mii de oameni au luat parte la adunările festive și la alte manifestări consacrate zilei de 23 August. Toate acestea sînt o strălucită dovadă a marii noastre prietenii.

Așa cum a spus Nikita Sergheevici Hrușciiov: „Prietenia noastră este luminată de razele nepieritoare ale marxism-leninismului, ea se sprijină pe temelia de granit a principiilor internaționalismului socialist, a comunității țărilor și intereselor noastre. Aceasta este o cheazăsigură a faptului că unitatea frățescă a popoarelor sovietice și romin se va întări și de acum înainte”.

A. Boikova

Conducătoarea delegației
Asociației de prietenie
sovieto-romine.

Ca în fiecare an, Lu
adus și de astă dată oasp
unea Sovietică, susținute
și artistice. Iată în pagin
momente ale acestei ma
populare.

OASPE GAZ

Joc alături de Raikin

De câte ori nu găsești în arhivele sau în cărțile autobiografice ale actorilor expresia „Mi-am început cariera jucînd alături de maestrul cutare sau cutare”! Maestrul juca iar respectivul era o

„voce”, „al doilea ostaș” sau „un curtean”. Dar, ce-i drept, era... „alături”. Nu știu în ce măsură reușesc să depășesc această fază în spectacolul cu Arkadi Raikin, dar cele trei săptămîni petrecute impre-

ună cu el sînt pentru mine un izvor de învățămînte de neprețuit.

Pentru publicul nostru Raikin a constituit o mare surpriză. La conferințe, la întâlniri e deseori întrebăat cum se poate transforma atît de repede sau din ce material sînt făcute măștile care îi dau înfățișări atît de diferite. Dar, vorba lui: „Astea sînt detalii tehnice, accesibile oricărui actor care ar dori să-și bată puțin capul, ceea ce contează e schimbarea interioară”.

Intr-adevăr, cu cît îl privești mai mult, cu atît descoperi alte amănunte surprinzătoare în arta lui. Ori tocmai acest lucru este specific adevăratelor creații artistice, care nu numai că rezistă analizelor dar cîștigă prin ele.

Da, e ceva că Raikin își pune repede masca japonezului — mai bine zis peruca și o mustață — dar într-o zecime de secundă toată fața, tot trupul i-au luat caracteristicile personajului. Se strecoară, e amabil, a căpătat maleabilitatea unui adevărat japonez — și asta fără să spună o vorbă. Ca o secundă mai tîrziu, în timp ce lumea se amuză că s-a și transformat într-un hindus, punîndu-și un turban și o barbă — un observator atent să sesizeze în atitudinea corpului și a feței lui toată mîndria și intransigența acestui popor.

Dintr-odată, punîndu-și o simplă perucă, bărbatul agreabil, chiar frumos care stătea în fața cortinei, devine un „fost” care latră pe la colțuri stupidității. Peruca i-a aco-

perit numai părul; o mină în buzunar, o mișcare a trupului și a umerilor și iată-l pe individul care „știe el ce știe” — gura i-a luat forma scirboasă a unei jivine respingătoare, vocea a devenit o hîrîială antipatică — și în fața spectatorilor se află „scepticul”. Simți toată ura artistului-cetățean îndreptată împotriva acestui personaj.

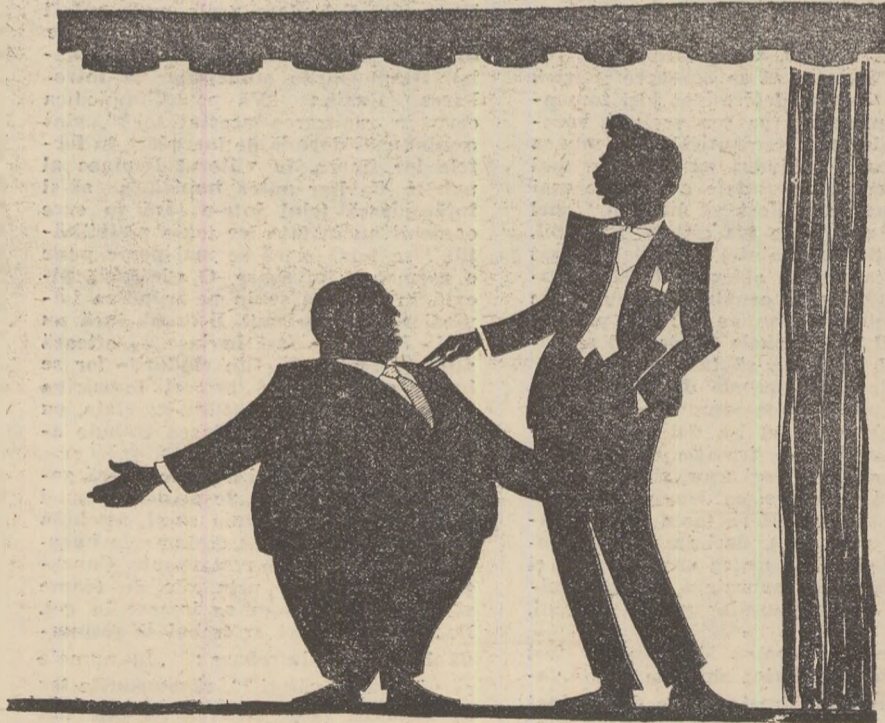
Sau o altă scenă: pantalonul elegant bine croit cade perfect perpendicular pe pantofi, impecabil. Raikin își pune gambeta, mustăcioara și ia în mînă bastonașul lui Charlot — și deodată același pantalon atîrnă pe el, e boțit, burlesc — exact ca al lui Charlot. Prin ce minune? Raikin simte atît de intens mizeria lui Charlot, încît a transmis această stare nu numai trupului său, ci și hainelor.

Fiecare moment e trăit cu intensitate maximă. Comedia are și momente sfișietor de tragice. Cînd cetățeanul e înnebunit de birocrați, Raikin suferă, fața-i e acoperită de sudoare, tremură tot. A adunaț în el toată suferința oamenilor de care își bat joc birocrații.

Sau „cărucioarele”. Doi părinți își incurcă copiii din cauza uniformizării tuturor lucrurilor cu care sînt îmbrăcați plozii. Raikin nu glumește cu această problemă.

Orice interpret de tragedie poate fi invidios pentru iuțea fulgerătoare cu care poate fi redată profunzimea unei dureri care nu e cu nimic mai prejos decît a eroilor antici.

Transformările sintetizează marea artă interpretativă a lui Raikin. Dar să nu-l uităm pe Raikin — regizorul, care nu este cu nimic mai prejos decît actorul cu același nume. Regizorul Raikin îi este caracteristică o permanentă grijă pentru îmbunătățirea programului. Mi s-a întîmplat deseori să stăm im-

Desen de D. Hariton

preu
se a
ceva
imp
vare
era
spec
can,
conte
Pe
sean
spun
Du
din
ceea
teatr
zuint
spect
etala
virste
recip
altii
Gr
cel a
finit
cămă
corur
cît în
cortin
oric
barbă
interp
Iar
de tot
nu sî
siv d
rar. L
lor l
lectiv
Sper
perioa
cariera
duiesc
lele T
Lenin
lui no
multe
răbdar

Bun venit Igor Oistrach!

In curind, iubitorii de muzică din Capitală și din celelalte centre muzicale ale țării vor avea din nou prilejul de a asculta în concerte pe tânărul violonist sovietic Igor Oistrach.

Venit pentru prima oară în țara noastră în toamna lui 1955, Igor Oistrach a lăsat impresia unanimă a unui artist autentic, sobru și interiorizat, stăpîn pe o remarcabilă tehnică instrumentală, pe care, ca un adevărat muzician, știe să o pună în serviciul adevărului și expresiei muzicale.

Dotat cu acea putere de muncă și pasiune a artei, specifice în general artiștilor sovietici, Igor Oistrach posedă un întins repertoriu, ce cuprinde capodoperele literaturii violonistice de la compozitorii preclasici, de la Bach, Beethoven și Brahms, pînă la creațiile contemporane ale lui Prokofiev, Șostakovici și Bartok.

În turneele sale în țări cu veche tradiție muzicală ca Franța, Anglia, R. D. Germană, R. F. Germană și Olanda el s-a impus prin muzicalitatea sa sobră, prin respectul și cunoașterea adîncă a stilurilor de in-

terpretare. Ca fiu al unuia dintre cei mai mari violoniști ai secolului nostru, i-a fost desigur greu lui Igor Oistrach să-și afirmă personalitatea proprie. Printr-o muncă exemplară și plină de răspundere, el a reușit, însă, acest lucru, datorită, aș spune, acestui lirism interiorizat ce se afirmă ca o trăsătură personală în interpretările sale și care se armonizează totuși cu robustețea și soliditatea tonului, a tehnicii și jocului său violonistic. Deseori, David Oistrach a colaborat în concerte cu acest înzestrat elev al său. Anul trecut tânărul violonist a înregistrat un mare succes în turneul său din S.U.A. cîntînd Concertul de Bartok pe care vom avea plăcerea să-l ascultăm și la București.

Am avut bucuria și norocul deosebit să ascult, personal, la Moscova un recital cu program Prokofiev susținut de cei doi Oistrach, maestrul și discipolul, David și Igor. Fiecare din cei doi violoniști, unul în plină maturitate, celălalt cucerind cu fiecare concert treptele măiestriei, a

cîntat cite una din cele două sonate pentru vioară și pian ale lui Prokofiev. Senzația acestui recital a fost interpretarea dată de cei doi violoniști, într-un stil remarcabil prin puritate și pregnanță, splendei Sonate pentru două vioară jăsată de Prokofiev. Tot împreună, David și Igor Oistrach au înregistrat la Paris pe disc un întreg program de duete, de la cele clasice ale lui Haydn și Spohr pînă la modernii Honegger și Prokofiev. Discul a fost distins cu Marele Premiu al discului. Este citeodată greu, atunci cînd ascuți pe David și Igor Oistrach interpretînd dublul concert de Bach sau în duetele amintite să deosebești pe maestrul de discipol, atît de bine știu cei doi violoniști să-și îngemăneze frazarea, tonul și coloritul timbral.

Ca fost elev al lui David Oistrach, aștept cu nerăbdare concertele de la București ale admirabilului său elev și-i spun lui Igor Oistrach: Bun venit în România!

Ștefan Gheorghiu
Artist emerit al R.P.R.

Cum am scris „Oceanul”

Cînd, la întîlnirea de la Consiliul General A.R.L.U.S., Anna Petrovna Boikova, conducătoarea delegației noastre ne-a prezentat pe fiecare în parte și a ajuns la mine, cineva dintre cei de față a observat în glumă: — E român vechi!

N-am să ascund că m-am simțit foarte onorat de acest certificat și l-am acceptat cu plăcere.

Firește, a fost doar o glumă dar dacă e să vorbim serios mă simt realmente legat prin multe și trainice fire de România, de poporul ei, de oamenii ei de cultură și artă, de teatrele, de dramaturgia ei.

O spun nu de dragul unor cuvinte frumoase, ci pentru că așa este.

Sînt foarte mîndru că talenții artiști romîni mi-au jucat piesele — și „O chestiune personală”, și „Hotel Astoria”, și comedia „Viori de primăvară”, și în sfîrșit, acum, ultima mea lucrare „Oceanul”. Am avut marea bucurie de

a admira jocul Aurei Buzescu, al lui Marcel Anghelescu, Costache Antoniu, Radu Beligan cînd, în 1956, am venit pentru prima dată la București, invitat la spectacolul „O chestiune personală” montat pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale”. Și de atunci mi-a rămas adînc întipărit în amintire nu numai jocul lor lucrat parcă în filigran, ci și spectatorul, sensibilul spectator bucureștean, care prețuia la adevărată ei valoare înalta măiestrie a acestor mari actori.

Am revenit apoi la București în 1958, invitat de Ministerul Culturii să particip la premiera piesei „Hotel Astoria” pe scena teatrului „Constantin Nottara”. Și spectacolul de atunci mi-a lăsat o amintire de neuitat.

De data asta „IL-18” m-a adus în capitala Romîniei cu prilejul tradiționalei Luni a prieteniei romîno-sovietice și, în cadrul ei, a premierei ultimei mele piese „Oceanul”. Pentru a treia oară în țara dumneavoastră... Dați-mi dar voie să mă consider cu adevărat „vechi român”!

Folosindu-mă de prilej, îmi îngădui să spun cîteva cuvinte despre ultima mea lucrare.

În multe din piesele mele eroii sînt contemporani cu mine, căci întreaga viață, toată experiența mea sînt strîns legate de destinul generației mele. Ca și generația mea, și eu am trăit evenimentele, am respirat aerul anilor douăzeci, treizeci, patruzeci, șaiszeci. De o seamă cu mine sînt pilotul Konovalov și ziaristul Troian din „Hotel Astoria”, comunistul Hlebnikov din „O chestiune personală”, inginerul Petrișev din „Viori de primăvară”.

În „Oceanul” acționează altfel de oameni. În această lucrare i-am „trădat” pe cei din gene-

rația mea, i-am „trădat” de dragul unui erou care ca vîrstă ar putea să-mi fie fiu.

O lungă experiență de viață mă leagă de marinari. Și am închinat această piesă marinarilor.

Conceptia „Oceanului” nu s-a cristalizat dintr-odată; am scris piesa, am părăsit-o iar m-am întors la ea. Conturul definitiv l-a căpătat în cursul unei vizite de prietenie făcute de un grup de nave din flota Oceanului Pacific, pe care m-am aflat și eu, la Djakarta, în Indonezia. A fost o călătorie lungă și de loc

bombardamentelor și care azi ocupă un loc din ce în ce mai mare în toate domeniile vieții noastre — și în tehnică, și în industrie, și în cultură, și în știință, și pe navele flotei noastre...

Cum sînt ei? Care sînt idealurile lor? Ce cred despre viață, despre oameni, despre vremea noastră? Cum poartă ștabela revoluționară transmisă de generațiile mai vîrstnice? Pe măsura puterilor mele m-am străduit să răspund la toate aceste întrebări.

După cum m-am străduit să evit tonul sentențios, moralizator, „predicile” plicticoase. Am dorit să spun numai adevărul despre oameni, și despre ceea ce înseamnă un țel în viață — un țel important, adevărat, nu unul gol, iluzoriu...

În ce măsură am reușit — să judece spectatorul...

Rîndurile acestea vor vedea lumina tiparului după ce va fi avut loc premiera „Oceanului”

Scenă din „Oceanul” (Teatrul pentru tineret din Capitală)

ușoară. Contactul zilnic cu marinarii și ofițerii de pe crucișătorul „Amiral Seneavin” cu care am plecat din Vladivostok, am traversat ecuatorul și m-am întors la Vladivostok, mi-a furnizat un foarte prețios și necesar material de viață. Comuniunea aceasta de fiecare zi, de la suflet la suflet m-a întărit în dorința de a scrie o piesă „marinărească”, m-a ajutat să găsesc prototipurile viitorilor mei eroi.

Dar n-am scris doar o piesă despre marinari. Ci mai ales una despre noua generație de oameni, despre oamenii care în anii războiului mai purtau încă pantaloni scurți, erau ocrotiți uneori cu trupul de mamele lor împotriva

pe scena Teatrului pentru tineret. Teatrul este tînăr, plin de fantezie, în permanentă căutare și mi-e foarte scumpă emoția cu care colectivul său a pregătit acest spectacol. Prețuiesc mult faptul că fiecare participant s-a străduit să contribuie la cauza comună — cu talentul, ideile și măiestria lui — tot atîtea lucruri fără de care arta noastră, arta societății noi, socialiste nu poate fi imaginată!

În încheiere aș dori să exprim deopotrivă oamenilor de teatru și spectatorilor romîni întreaga mea recunoștință pentru atenția pe care mi-o acordă.

Alexandr Stein

eniei ne-a
i din Uni=
ri culturale
stre citeva
nifestări

MI
si
E

și deodată să mi
a pentru a solicita
tar, ci pentru a-mi
a soluție în rezol
munt de care nu
um e realizat în
fel, în timp ce ju
se șlefuieste ne-

premiera nu în
pat de grijă” — pot
mpotriva.

teatrul de miniaturi
este și un model de
ază un „colectiv de
energiile, toate nă
concentrate în slujba
ră intenții de auto
le diferite genuri și
și se completează
au absolvit drama,
toți fac „de toate”.
corpul tehnic și
foarte greu de de
oți vedea actorii în
la schimbarea de
ai puțin fulger de
ermismele” din fața
semenea poți vedea
în smoking sau cu
între în scenă, să
rol.

loc sînt preocupați
este teatrul. Textele
ce aparține exclu
secretariatului lite
rarea și la alegerea
ți componenții co-

învățate în această
or fi foarte utile în
toricească și nădăj
i timp ca spectacol
de miniaturi din
losească și publicu
e așteaptă atît de
i, cu atît de multă

mircea Crișan

LARISA LUJINA NE-A SPUS...

Recentul festival al filmului sovietic a prilejuit spectatorilor noștri revederea pe ecrane a unor vechi cunoștințe: Tamara Makarova și Alexei Batalov, Viaceslav Tihonov și Rufina Nifontova, Valentin Zubkov, Klara Luciko ș.a. În același timp, filmele Festivalului ne-au făcut cunoscute și câteva noi talente ale cinematografului sovietic, ca micul Kolea Burleaev, inegalabilul Ivan din „Flăcări și flori”, Larisa Lujina, eroina „Casei de la răscruce”, Inna Gulai, interpreta Natașei din „Cind copacii erau mari”, Innokenti Smoktunovski, sculptorul Iliia Kulikov din „Nouă zile dintr-un an”.

În rândurile ce urmează, o prezentăm cititorilor noștri pe Larisa Lujina.

Am sosit tocmai la timp. Larisa Lujina se pregătea să plece la o repetiție.

— Sinteți studentă la Institutul unional de cinematografie?

— Da, în anul trei.

— E adevărat că ați jucat într-un film încă înainte de a vă înscrie la Institut?

— Am interpretat unul din rolurile principale în filmul estonian „Pe orice vreme”. A fost un rol care m-a ajutat să-mi înving temerile, mi-a insuflat încredere în posibilitățile mele de a deveni actriță. Curind după aceea am aflat că la Institutul de cinematografie se ține un nou examen de admitere pentru facultatea de actorie. Vă închipuiți că m-am grăbit să mă înscriu și am avut noro-

cul să fiu admisă. Asta s-a întâmplat în 1960. Am fost repartizată în clasa regizorilor Serghei Gherasimov și Tamara Makarova, doi minunați pedagogi. Sub îndrumarea lor am filmat în diferite studii, am interpretat mici episoade extrase din operele dramaturgilor ruși și străini...

În vara anului trecut, Larisa a fost invitată să interpreteze un mic rol în filmul lui Mihail Kalik „Omul merge după soare”. Acest rol a pus în lumină grația, feminitatea, lirismul delicat care constituie trăsăturile specifice ale talentului ei. Cam în aceeași perioadă a făcut probe și pentru rolul principal în filmul lui Stanislav Rostočki „Casa de la răscruce”.

Se poate spune că tinăra actriță a avut noroc întâlnind-o pe Svetlana Ivașova, personaj care i-a permis să descopere un întreg univers de gânduri și sentimente. Interpretarea acestei eroine i-a dat prilejul să-și îmbogățească resursele interpretative, să caute noi tonuri și nuanțe, care să exprime firească trăsăturile sufletești ale Svetlanei, al cărei rol de un autentic dramatism solicita feminitate, lirism, o sensibilitate deosebită.

Acum, Larisa a redevenit studentă. E preocupată de cursuri, repetiții, filmări. Și visează, firește, la noi roluri.

Ce personaje îi va rezerva viitorul?

P. A.

★ FILMUL ★

Protagoniștii din „Război și pace”

Alegerea interpreților a fost una din cele mai dificile etape ale pregătirilor pentru turnarea tetralogiei cinematografice „Război și pace”. Acum, această problemă e definitiv rezolvată. Popularele personaje tolstoiene și-au aflat interpreții. Alături de balerina leningrădeană Liudmila Savelieva, interpreta Natașei, despre care am mai relatat cititorilor noștri, sint distribuiți Oleg Strijenov, în rolul lui Andrei Bolkonski (fotografia nr. 1), Serghei Bondarciuk, care în afară de regia filmului, îl interpretează pe Pierre Bezuhov (fotografia nr. 2), Nikolai Simonov, de la teatrul „Pușkin” din Leningrad, în rolul lui Kutuzov (fotografia nr. 3) ș.a.

Scurtă istorie a cinematografului sovietic

Desigur că alcătuirea unei istorii complete a cinematografului sovietic necesită un spațiu mult mai întins decât îl poate oferi o suită de articole într-un săptămânal. De ar fi să ne oprim chiar și numai la toate filmele importante create de cinematografia sovietică și tot ar urma să zăbovim mai mult decât este practic posibil. Ne propunem de aceea o sumară — și de aceea evident incompletă — trecere în revistă a istoriei artei cinematografice sovietice prin intermediul citorva filme care au avut o importanță istorică pentru dezvoltarea cinematografului mondial și o mare influență în evoluția ulterioară a filmului sovietic. Lipsa unor titluri nu va fi deci o omisiune, ci o selecție. O selecție care se străduiește să ofere până la urmă o perspectivă asupra drumului parcurs de cinematografia sovietică, asupra principalelor ei etape, asupra momentelor esențiale ale evoluției ei.

(I)

Istoria cinematografului sovietic începe practic din ziua de 27 august 1919, cind Lenin a semnat decretul privind naționalizarea cinematografului și trecerea comerțului și industriei filmului în dependența Comisariatului pentru Instrucția Publică. Cinematografia, arta cea mai importantă pentru noi, cum avea s-o numească Lenin, era într-un moment de gravă criză în anii războiului civil datorită atât condițiilor de război cât și sabotajului celor ce o țineau în mână. Și totuși, chiar în acele împrejurări, sălile de cinema își continuau activitatea. Ar putea constitui un subiect de film felul în care activau cinematografele din Petrogradul ame-

nințat de trupele albe: curentul electric nu funcționa decât puțină vreme și la ore deosebite în fiecare cartier și totuși, timp de două ore pe zi în fiecare cartier, jumătate din sălile de cinema își primeau publicul. Curind după aceasta, tot la Petrograd se născu ideea automobilelor-cinema: șapte automobile în stare de funcționare acceptabilă au fost transformate în acest scop și datorită lor cetățenii orasului puteau fi martorii unor proiecții gratuite în săli și pe străzi. Ce se proiecta? O serie de cronici de actualitate filmate pe bucăți de 5 până la 10 metri de peliculă. Pe acest entuziasm popular s-a bazat probabil dezvoltarea ulterioară a filmului, fe-

Maiakovski într-o ipostază inedită: ca actor de film

nomenul pe care istoricii cinematografului mondial îl consemnează sub denumirea de „explozia sovietică”.

În anii dintre 1919 și 1925 cinematografia sovietică se naște cu o vigoare deosebită. Sint anii în care se realizează sati-

re politice ca „Aventurile lui Octobrin” de Kozințev și Trauberg, filme fantastice ca „Raza morții” de Kuleșov, ccranizări ca „Aelita”, după romanul lui Alexei Tolstoi, filme înfățișând momente dramatice ale luptei împotriva intervenționismului și ale trupelor albe („Partizanii roșii”, „Pentru puterea sovietică” etc.). În acei ani se intensifică preocuparea lui Maiakovski pentru cinematografie. Apare astfel „Cel ce nu s-a născut pentru ban”, versiunea cinematografică a romanului „Martin Eden” de Jack London în prelucrarea și interpretarea lui Maiakovski. Apoi Maiakovski avea să scrie și să joace în „Învățătoarea muncitorilor” și „Sclavul filmului”.

Dar marea revelație a acelor ani a fost opera lui Dziga Vertov, a cărui influență se exercită și astăzi încă în cinematografia mondială. Numele lui Dziga Vertov este întâlnit pentru prima oară în 1918, pe genericul jurnalului de actualități, ca redactor-monteur. După câteva alte filme ale sale, apare în 1922 seria faimoaselor „kino-pravde” (una dintre ele cuprinde și filmul scurt realizat de Eisenstein cu o comedie de Ostrovski). În sfârșit, în 1924 apare „Kinoglaz”, ochiul cinematografic, opera lui Vertov a cărui răsunet îl auzim și acum după aproape patru decenii.

Dziga Vertov a elaborat în fapt bazele documentarului și documentarității din toată lumea îl citează încontinuu, recunoscându-i influența. Activitatea lui Dziga Vertov se baza pe indicația leninistă că jurnalul cinematografic trebuie să fie publicistic exprimat prin imagini. Încă din 1918 Vertov se străduia să creeze „arta vieții însăși”: cronică filmată și

documentarul neregizat”. Drumul căutărilor a fost anevoios. Vertov își amintește, de pildă despre „kino-pravde” astfel: „Kino-pravda” se străduia să se adreseze spectatorilor cu mijloacele de expresie specifice cinematografice. Inoet, greoi, dar în acest ciudat laborator cinematografic s-a născut alfabeta filmului”. Vertov vroia cu orice chip să surprindă pe peliculă „viața așa cum este”. Pentru realizarea filmului său „Ochiul cinematografic” și-a trimis operatorul să surprindă pe furis aspecte ale vieții din piețe, aziluri de noapte, străzi etc. Filmările se făceau prin surprindere, pe ascuns, fără ca oei filmați să observe. (Este de altminteri procedeul, socotit înnoitor, al unor cineaști francezi și americani de azi, a căror operă face vîlvă). Scopul filmului era să arate lupta dintre noul care se naște și vechiul care i se opune. Dziga Vertov a creat publicistica cinematografică, felurile ei formule și schița, pamfletul, poemul cinematografic, portretul, filmul documentar... „Domeniul în care lucrez, a scris Vertov, este cel mai puțin cunoscut domeniu al cinematografului. ...Zugrăvirea adevărului este foarte dificilă. Dar adevărul e simplu”. Opera lui Vertov, puțin cunoscută de altfel, are importanță în ciuda unor erori ale sale, prin faptul că a deschis căi noi artei cinematografice. Eisenstein de pildă avea să scrie: „În acel timp, în anii douăzeci, cronică filmată și documentarul orientau arta noastră cinematografică... În numeroase realizări ale filmului artistic care abia se dezvoltă, se vede fără îndoială oglindirea a tot ceea ce a creat documentarul cinematografic al vremii”.

I. Barna

neea singurătății, palma moacă a strămunului scurs. Îi ulise nu altă descătușare, împelzimea cu care cînta Uliana, ci căldura de care era pătunsă în numele ei. Uliana îi aruncă o privire, căutîndu-l în ochi un semn de încuviințare, dar el se așeză cu capul plecat. Fata se apropie de același trunchi de copac și se așeză lângă dînsul. Alexei își spuse: „Se vede o însușire a oamenilor talentați să cuprindă în sufletul lor sentimente care depășesc propria lor experiență de viață și virtute. Altfel de unde cunoaște fata asta domnule, tristele singurătății?”

Încercă să ridice amîndoi voios, fiindcă se apucase să măsore ceea ce nu se poate măsura. Alexei își termină de jumătate țigara, aruncă muncă pe jos și-l călca cu tocul cizmei, strîmîndu-l în nisip. Uliana înțelesese că puteau porni mai departe. Se ridică în picioare, își îndreptă curelele ar-me și trăsia și, văzînd că Alexei se scolia și el, mergeau țîră să scoată o vorbă; Uliana îi con-ducea spre colină, ocolind mîsurile pîdăștăsoase. În drum adădău de aliorimene sub formă de gropi adînci, pîcînute de pîdăștirea unor copaci smulși cu răddăcini cu tot, care zăceau și acum prin pîdăștău sau sub formă de rîpe săpate de puhoate-le de apă ce se rostogolisera în vale.

ce se desprinde, de altfel, din romanul lui G. Markov. Scriitorul e siberian de origine și asta se vede mai întîi din căldura cu care evocă frumusețea țînutului natal. Cartea e străbătută de o poezie bărbătească, cu originea în dimensiunile de necuprins ale taigalei siberiene, o poezie la fel de viguroasă ca pădurile și fluviile imense ale Siberiei. În acest cadru își desfășoară activitatea de pionierat inginerul Alexei Kraihîn, Uliana Lisîțina, activiștii de partid Maxim și Artiom Matveici și alții — cu toții încredințați de marile perspective economice ale regiunii Uluiule. Kraihîn, împotri-va unor păreri ce domneau la Institutul din cen-trul regional, este convins că subsolul regiunii Ulu-iule ascunde mari bogății naturale și că este abso-lut necesară o evaluare științifică a acestora. El părăsește Institutul și se stabilește la Pritaiojnîi, mai aproape de locurile pe care urmează să le studieze. Aici găsește, pînă la sfîrșit, un mînunchi de oameni care, asemenea lui, sînt convinși de vii-torul regiunii și sînt gata să-l ajute în muncă. Cu perseverența și eroismul caracteristice oame-nilor sovietici, Alexei Kraihîn reușește să explo-reze regiunea și pe baza faptelor culese la fața lo-cului să-l convingă pe profesorul Velikanov că el desconsiderase pînă atunci posibilitățile regiunii Uluiule. În același timp, cîțiva localnici reușesc să atragă atenția forurilor de partid și de stat asupra necesi-tății unei chibzuite gospodării a bogățiilor cunos-cute. Pînă la urmă, din toate aceste frămîntări

culo înșese mistuită de foc. În mijlocul pîcînului se înălța o zădă uriașă. Alexei nu mai văzuse nicî-o dată un arbore atît de înalt și de gros. — Vîntorii noștri spun că din virful acestei zăde se zărește capătul lumii, spuse Uliana, rîzînd și arătînd copacul cu mîna. — Te-ai urcat pînă sus, Uliana? o întrebă Ale-xei, dînd capul pe spate și cercetînd virful ascu-rit ca turnul unei cîdăiri. — Ei, cum îi închipui, Alexei Korneici! M-am suit numai pînă la jumătate, mai departe mi-a fost frică. Simțeam că mă călca în picioare colo sus și doi nu bătea în zîna aceea nici cel mai mic vîntuleț!

— Și dacă începe să fiarbă? întrebă Uliana cu însuflețire. — Dacă începe să fiarbă înseamnă că-i calcar. — Și dacă-i calcar, ce-i? întrebă Uliana după ce tăcu Alexei. — Asta înseamnă, Uliana, că sînt roci străvechi care au legătură cu zăcămintele de minereu de fier, cărbune, petrol și că în Uluiule aceste ză-cămintele nu sînt ascunse chiar atît de adînc cum susțin unii oameni de știință. Te pomenești că s-ar putea să se găsească... Și atunci o să începă aici o altă viață.

În rominește de T. Constantinescu și I. Vlad

Romanul lui G. Markov, „Sarea pămîntului”, a apărut într-o vreme cînd pe ordinea de zi a con-strucției comuniste se află la loc de frunte problema valorificării imenselor bogății naturale ale Siberiei. Un țînut de dimensiuni uriașe, pe solul și în sub-solul căruia se află în stare potențială valori pe care le-ar invidia oricare dintre continentele plan-ței noastre, este inclus acum, la nivelul posibili-tăților lui reale, în geografia economică a Uniunii Sovietice și a întregii lumi.

Neîndoielnic, eforturile pentru „destelenirea” Siberiei sînt pe măsura țînutului. Ele includ, deopotrivă, o puternică încordare a forțelor mate-riale și spirituale de care dispune poporul sovietic. Dar tocmai această încordare generează, printre numeroase alte valori, și pe acelea literare. E ceea

și la club, și în casa Lisîținilor, și în taiga, ba chiar și la concursul rațional al artiștilor amatori. Cel-de-alt, avea mult talent, o stătușă și și-l dez-volte dar niciodată pînă atunci nu-l huburase atît de bine. În dimineața aceea, glasul fetei avea cu totul altă rezonanță în sufletul lui Alexei. Simți dînt-o de-a-deepul la inimă, simțîndu-l dor, tristete, înghî-tură. La fel cum pe suprafața nemîscată și lîină a apelor, atunci cînd arunci o pietricică apar unde concentrice, tot așa ciutarea Ulianei născu în su-fletul lui Alexei tot felul de idei și simțămînte. Ca într-o strălucire îi veni în gînd anul copilă-rii, se învîlbăra în frînuri de discuții cu profeso-rul Velikanov, fraze izolate din unele scrisori ale Sofiei, își aduse aminte de ochii ei călzi, călție-lor, atît de dulci și de grîșii și atît de nepuîn-țioși atunci cînd trebuiau să privească în viitor. Toate își se perindă o clipă prin mînte, toînd că într-un vînt, dar senzația aceea de durere dulce care-i străngea înima nu-l părăsi.

G. MARKOV

Sarea pămîntului

(Fragment)

— Uliana, cunoști bine drumul spre virful colinei? Nu ne rătăcim? întrebă Alexei după ce Lisîțin se despărți de ei și se pierdu în pădure. Uliana se uită pe sub gene la Kraihîn și, strîngîndu-și supărată buzele, spuse: — Zău, dumneata, Alexei Korneici, mă iei drept copil. — Da' de unde ai mai scos-o și pe asta, Uliana? exclamă Alexei. — Vrei să spui că nu-i așa? Stai de vorbă nu-mai cu taica, numai el știe tot. Dar eu cunosc taigaua la fel de bine ca și dînsul. — Îi aruncă lui Kraihîn o privire piezișă, de mică sălbăticiune, dar văzînd că zîmbește plecă șifocășă capul. — Ei, Uliana, țî-a venit și țîe rîndul să-mi fii călăuză în taiga. Uite, mergem și astăzi, și o să

Sărea pământului

G. MARKOV

BIBLIOTECA "VEAC NOU"

studierea taigalei aveau și ei o mare încredere în ei simțea parcă un nou avânt. În asemenea cupe avea impresia că nu se va da bătut chiar de-ar trebui să-și inchine toată viața ținutului Uluiule.

Simțind ceva asemănător cu mindria, Alexei se înțorse spre Uliana și începu să vorbească serios, rostind cuvintele cu toată greutatea, așa cum nu-i vorbise încă niciodată.

— Dacă aș reuși, Uliă, să găsesc măcar o singură mărturie care să-mi arate că rocile de adâncime au ieșit la suprafață, lucrurile ar lua cu totul altă întorsătură. Aș face să se clatine neîncrederea multor oameni de știință și conducători ai economiei în perspectivele de dezvoltare ale ținutului nostru. S-ar trimite aici expediții complexe, grupe de exploratori, ar veni savanți de pretutindeni... Alexei se opri, ridică puțin ochii visînd parcă la ceva, dar își coborî de îndată privirea și termină fraza cu glas stîns: greu e primul pas, prima cotitură, prima strădanie, ca să poți să zdruncini ceea ce e vechi, înrădăcinat de ani și ani!

— Alexei Korneici, am citit o carte despre Micuirin, roști Uliana foarte tulburată de încrederea ce i-o arăta Kraiunin. Înainte de revoluție, nimeni n-a vrut să-l recunoască, îl luau drept un caraghios...

— Cum o să mă compar cu Micuirin?! El a fost un geniu.

— Altfceva voiam să spun, Alexei Korneici, se grăbi să precizeze Uliana. Voiam să spun următorul lucru: oricum ar fi, eroismul unui inițiator, mare sau mic, tot are de trecut opreliști în drumul lui.

Alexei înălță capul și se uită la Uliana lung, cu

rimire. Uliana exprimase niște idei care se vedea că nu-i veniseră atunci în minte. Și se gândi din nou la ceea ce se mai gândise în ziua aceea: că se înșelase în presupunerile lui! Tot o mai socotea o fetișcană bălaie, necoaptă, în stare numai să cinte și, uluind oamenii prin îndrăzneala și dibăcia ei, să alege fără girjă prin hățșurile taigalei. Se pare, însă, că-i un om serios, cu multă judecată.

— Așa e, Uliă! Deschizătorii de drumuri au o singură cale: lupta, spuse Alexei. Mai tirziu, cînd învinge noul, și se pare chiar ciudat cum de au putul oamenii să se agațe de tot ce a fost vechi, cînd acest vechi frîna propria lor înaintare. Se vede că asta e forța vechiului.

Alexei observă că, ascultîndu-l, Uliana se schimbase la față; îi luceau ochii, își ridicase căpșorul cu cosișele-i lungi și devenise deodată foarte atentă, gravă.

— Asta, da, așa e, Alexei Korneici! După ce ai să descoperi toate bogățiile din Uluiule, adversarii dumitale or să se mire ei singuri că ți-au putut pune la îndoială spusesele!

— Pînă atunci însă, Uliă, mai am de străbătut o cale atît de lungă, ca de aici unde ne aflăm noi doi și pînă la culmile Colinei Tunguse, spuse Alexei zîmbînd și privind spre culmea în formă de căciulă ce se înălța peste Lanțul Zimbrilor, învăluită în zăbranicul pădurii de conifere, ca un turn de pază al unui castel.

— Ba poate că e mai aproape, Alexei Korneici, răspunse Uliana zîmbînd și ea ca și Alexei. Și

13. ALEXANDR NEVEROV : Tașkent — orașul pîinii
14. I. M. MAISKI : München
15. SERGHEI SARTAROV : Nu ceda re-
16. G. ALTOV : Simfonia eroică
17. Acad. P. L. KAPITA : Vîitorul științei
18. GHEORGHI VLADIMOV : Prima zi
19. DANIL GRANIN : Înainte de zbor
20. ARKADI SAHININ : Sfîrșitul Cartagii-
- nei japoneze
21. CINGHIZ AITMATOV : Primul înva-
- tător.

au apărut în 1962:

IN BIBLIOTECA
"VEAC NOU"

creatoare, se conturează planul valorificării com-
plete a regiunii.
Fragmentul pe care îl publicăm în acest număr al
"Bibliotecii "Veac nou", surprinde una din expedi-
țiile inginerului Kraiunin pentru determinarea bo-

ea, dar...

scamă ca piatră e un cartil. Am nevoie și de fac nimic. Dacă acelu nu începe să fiarbă în de acid clorhidric zece la sută. Fără ea nu pot să student! Păi, știu în ce-i în flaconul ăsta? Soluție — Un vătător! Asta-i bună... și mai zici că ești — Ești ca un vătător, Alexei Korneici!

să-și stăpînească risul.

rea Alexei în clipa aceea, Uliana nu putu totuși ta ea un lichid dintr-un flacon. Orici de sever pădăse o piatră de un cenușiu-închis și picură pe-piatră, cînd alta și le puneă repede deoparte. Apoi că e turburat. Se îmbujorase. Iua în mîini cînd o Alexei se apropie în grabă de Uliana și se apie-rotunde, lătasă și sînțelele sînucase.

muschi, picurii de ploaie săpăseră în ele găurile decii pietrele. Pietrele de deasupra prinseseră multă vreme și că mesteacănu era mult mai tîndr cîntă peste grîmadă sub un mesteacănu. De la prima vedere Alexei stăbii că se aflau acolo de cînd cu atenție o grîmadă de pietre, adunate Cînd auzese lîngă Uliana o vazu aplecată, cer- — Vin, Uliana vin! strigă el.

țan de pictoare și înaltă azevole, pas cu pas. în direcția de unde venise chemarea. Ramurile în- — Iși vîri busola în buzunar din mers și se repezi — Alexei Korneici, am găsit!

harta, dar auzi glasul Ulianei:

conține ceea ce arăta acelu cu ceea ce indica

13

12

în taigaua din Uluiule veneau deseori tunguși de pe cursul superior al râului Taiojnaia la aceste grămezi de pietre, așezate ca două sipele mari. Socoteau că bolovanii erau sfinți și aduceau acolo petece peștrițe pe care le aninau de crengile copacilor.

Spusele lui Lisițin nu se potriveau cu povestirile bătrînului, Lisițin și fiica lui puneau pe Colina Tungusă în fiecare an, pînă dădea zăpada capcane de prins jderi și de fiecare dată dădeau de aceste pietre. Erau niște bolovanii ca toți bolovanii, mari cît un cap de om sau cît un pumn și așezarea lor nu aducea cu nici un fel de sipele. În sfîrșit, era mai bine să le vadă cu ochii lui.

Crîngul era atît de des, încît Uliana dispăru cu totul. Alexei așteptă puțin neștiind încotro s-o apuce, apoi strigă:

— Uliana, unde ești?

Uliana îi răspunse de la celălalt capăt al podișului:

— Nu le găsesc, Alexei Korneici. Îmi amintesc că erau aci, lîngă mesteacănu ăsta. Așteaptă, mai caut și te strig.

Alexei privea în tăcere Lanțul Zimbrilor, care se desfășura pînă hăt-departe și se gîndea: „Enigmatică cută. Originea ei nu are nici o legătură cu râul. Valea inundabilă se întinde mult mai departe. Trebuie să străbat o bucată cu busola în mînă“. Scoase din buzunar busola, o scutură și o așeză în palmă. Acul începu să se miște, să oscileze, să înainteze cu repeziciune dar în aceeași secundă reveni și se oprî pe loc. Alexei vru să mai scutur-o dată busola, s-o așeze pe o buturugă și să

cvint, de energie.

la fel de bine ca și vîntorii bătrîni. E plînd de că pe nedrept am nesocotit-o... Cunoaște taigaua care-i săltau pe spate, se gîndea. „Mai știu, poate Alexei o urma și, privind cozile groase, bălăie. În sfîrșit recuse la țapie.

— Îngîmăie cu pas usor și mîdălos, bucuroasă că — Să mergem, Alexei Korneici, spuse ea și o simplă, nemăta de herăbdare, de o putere tancă, talia strînsă într-o carusieră lădă peste rochia Uliana nu răspunse. Trănuși ei subțire, zvelt, cu în gol, undeva pe deasupra pădurii.

acțunea pe care am pominț-o. Alexei oftă, privind bănuiești cîi de prețios îmi este orice spirî în — Îți mulțumesc, Uliana, îți mulțumesc! Nici nu serios și încetă să zîmbărească.

Alexei înțese că fata vorbise cîi se poaje de — Da, vîntul vîntii mele, repede ea hotărîta. — Chiar așa, vîntul vîntii tale? zîmbi Alexei, dumneața a devenit vîntul vîntii mele.

tonia la lacul Albastru, tot ce vrei să îndrăpuești întodeuna izbădă. Dar de cînd am fost cu doc- — Eu, Alexei Korneici, în-am dorit și pînd cum care a trecut prin multe în viață:

Uliana roși și gînditoare, cu profunzimea unui om. Fără să-și înlocua de la el căuțitura-i severă, neadă încît Alexei se hîrtic.

data își pironi asupra lui o privire atît de îndrăz- Uliana dădu capul pe spate și pentru prima cîi se poate de serios.

ca să începi să dai înapoi, spuse Alexei cu un ton mergem și mîine. Ai să vezi că-ai să le saturi și în,

4

5

Alexei își dădea seama că fata ar putea prinde drag de el dar nu voia să se gîndească serios la așa ceva. Elevele din clasele superioare ale școlii unde preda el geografia, însuflețite de un sentiment pur, înălțător, firesc virstei, erau toate puțin îndrăgostite de tînrul profesor. Dar cum apare prima mare iubire, și în suflet se naște o dragoste adevărată, această înflăcărare luminoasă dispăre fără să lase, poate, nici un fel de amintiri.

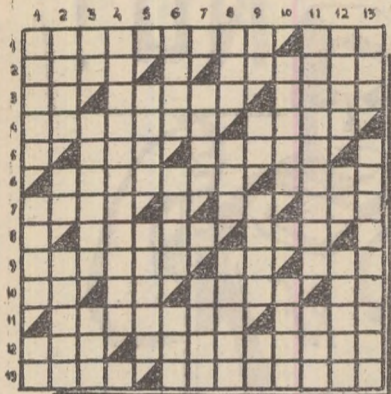
Nici prin cap nu-i trecea că Uliana depășise acest stadiu și că sentimentele ei față de dînsul erau mult mai puternice și mai complexe decît o simplă înflăcărare.

După ce urcară poalele colinei o luară pe un podiș neted, năpădit de o pădurice de pini zvelt, unul și unul. Ocoliră apoi Colina Tungusă în căutarea unui loc mai bun pentru urcus. Uliana, care tăcuse tot drumul, începu să cînte. La început încet, cu glas coborît iar Alexei prinse melodia fără să deslușească vorbele. Treptat, vocea i se întări și în cele din urmă răsună viguroasă:

Cum aș face eu, scorușul,
La stejar să-mi mut culcușul?
Eu-atunci n-aș mai avea
De ce mă legăna.
Rămurelele-mi subțiri,
Eu de el mi le-aș lipi
Iar cu frunza lui, în noapte,
Aș schimba într-una șoapte...

Alexei o auzise de multe ori pe Uliana cîntînd

IPRIETENIE

monautul sovietic care ne-a vizitat țara — Rumeștor nordic. 9) Renumit miniaturist leningrădean, aflat în țara noastră împreună cu teatrul său — Mihail Șolohov — Refren în cîntecele negrilor. 10) În unire! — Stă în centrul preocupărilor în țările socialiste — Firidă — Rubidiu. 11) Pictor rus — Artist de cinema. 12) Metal prețios — Constructorii comunismului, prietenii noștri dragi. 13) Acolo se află Siberia — Atracție.

VERTICAL. 1) Autorul cîntecelor „Cu voi frați iubii sovietici” și „Imn Partidului” — ... Zavadski, regizor al teatrului „Mossoviet” care a dat spectacole și la noi. — Doi amici! 2) Pronume — Scule! — Desfășoară permanent o vie activitate pentru cunoașterea Uniunii Sovietice. 3) Interjecție — Pregătiți de sărbătoare — Oraș în Nigeria. 4) A compus un mult iubit „Cîntec pentru prietenii din București”. 5) „Valsul Moscovei” de Blanter și „Prietenie, steag iubit”, de Liviu Ionescu — Compozitor român, autorul cîntecelor: „Frate sovietic, prieten iubit”, „Soarele prieteniei”, „Sub steagul păcii” și „Prietenia ni-i dragă”. 6) Cîntec de leagăn — Lumina din tub — Intreg. 7) Împrietenit (fig.) — Spărgătorul de gheață atomic „V. I. Lenin (pl.)”. 8) Ținut în nordul țării noastre — Ramură — ... și Pojar-ski”, statuie din Piața Roșie. 9) Capete de vrej — În vecinătate! — Marea noastră prietenă. — Editura tineretului. 10) Omenească — Această. 11) Derivat al prieteniei — ... Liviu, istoric român. 12) Mai mult decît o prietenă! — Există — Susțin via. 13) Măsură agrară — Luna prieteniei romino-sovietice.

ORIZONTAL: 1) Vestit teatru moscovit care ne-a vizitat țara — s-a călătorit, roman de Ostrowski. 2) Verbul prieteniei și bune înțelegeri — Ni-l acordă Uniunea Sovietică, în cadrul prieteniei de nezdăruncită care leagă țările noastre. 3) File dintr-o carte! — A scris versurile unui „Cîntec de dragoste pentru țara sovietică”: „Mare ești, patrie a vieții, / Frumoasă, puternică ești, / Leagăn al viselor lumii, / Fie ca-n veci să-nflorești”. — „Cînd copacii erau...”, film sovietic care rulează luna aceasta în țara noastră. 4) Deschizătorul drumului în Cosmos — ...prieteniei romino-sovietice. 5) Aici — Nume feminin. 6) Domeniu în care realizează omenii sovietici au depășit cele mai dezvoltate țări capitaliste — Prieten. 7) Scriitor sovietic — În comună! — Punctul cardinal unde se află vecina și marea noastră prietenă Uniunea Sovietică. 8) Cos-

ARDEA COLILIA...

(urmare din pag IV-a)

— Scînduri? Ce mai întrebați — se supără directorul aeroportului. — Smulgeți-le din gardul ăsta.

Milițianul care veghează asupra ordinii îi ajută să smulgă scîndurile din gardul nou-nouț.

Avionul e în văzduh. Puternicul „IL-18” zboară peste întinderile Patriei, ducîndu-l pe eroul ei. Peste 50 de oameni îi urmăresc zborul, îl așteaptă. La centrul de arsură a fost pregătită o rezervă, specialiștii principali în chirurgie și terapeutică ai Ministerului Sănătății, Anohin și Kuznețova, verifică dacă totul este în regulă. Se eliberează special o pistă de aterizare pentru avionul care vine înainte de timp.

...Tot ce-i mai înaintat, întreaga experiență a chirurgiei mondiale și a medicamentelor mondiale despre arsuri au fost împrumutate pentru salvarea lui Koteșkov.

Patria a făcut tot ce a putut. Dar medicina n-a atins încă asemenea culmi încît să-i dea omului un nou acoperămint pentru tot trupul.

Cu toate onorurile militare, ca un erou căzut în luptă a fost înmormîntat Vladimir Dmitrievici Koteșkov la cimitirul Piatnițki din Moscova. Sierul a fost purtat de directorul sovhozului, de președintele comitetului sindical, de tractoriști, combineri, reprezentanți ai Comsomolului.

Tovarășii de muncă ai celor doi eroi au făcut demersuri pentru ca sovhozul să poarte numele lor. Pe locul unde au invins focul cu prețul vieții se va înălța un monument.

Au trăit ca niște eroi și au murit ca niște comuniști, și fapta lor se va transmite din gură în gură, din generație în generație și, ca o poveste minunată despre doi viteji, ca un semn al măreției epocii va trăi în luminoasa societate comunistă pentru înfăptuirea căreia și-au dat viața

Intreprinderea orășenească de industrie locală

„I. C. FRIMU”

BRĂILA

Strada Victoriei nr. 61, telefon 3174

Execută pe bază de comandă:

- Jucării metalice și din lemn.
- Flori și frunze artificiale ornamentale, articole de artizanat din împletitură de rafie și flori.
- Confectii, garnituri pentru copii din plachet plușat, finet, mătase, simple și matlasate.
- Articole de podoabă și pentru coafură din metal și lemn.
- Ambalaje pentru produse alimentare confecționate din carton sau hirtie parafinată și pahare pentru centre de răcoritoare.
- Timplărie metalică și construcții metalice.
- Mobilier metalic împletit în fir de material plastic.
- Lucrări de turnătorie, mecanică, lăcătușerie, reparațiuni auto, navale, rebobinări, sudură autogenă și electrică etc.

AUTOTURISME „MOSKVICI” ÎN NUMĂR NELIMITAT

26 OCTOMBRIE

100
CĂLĂTORII ÎN
R. S. CECOSLOVACĂ ȘI
R. P. UNGARĂ

TRAGERE SPECIALĂ LOTO CENTRAL

...în fiecare sticlă un izvor de sănătate!

Beti
APE MINERALE
NATURALE
MEDICINALE
SLĂNIC • HEBE • MALNAȘ
CĂCIULATA • LIPOVA • VÎLCELE

LA MAGAZINELE ALIMENTARE,
CENTRE DE CURĂ ȘI RĂCORITOARE

La excursie nu uitați
CIOCOLATA
ESTE STIMULENTĂ ȘI RECONFORTANTĂ

SCHIMBAREA DENUMIRII UNOR PRODUSE COSMETICE

Industria noastră cosmetică a moștenit de la capitaliști o serie de produse cosmetice, multe din ele cu denumiri străine de limba noastră.

În decursul timpului, majoritatea produselor respective au fost îmbunătățite în ce privește atât conținutul cât și ambalajul, astfel că ele nu mai seamănă astăzi cu vechile produse.

Pentru acest motiv, precum și pentru evitarea de confuzii, s-a hotărît înlocuirea la produsele cosmetice a vechilor denumiri cu denumiri românești.

Începînd din trimestrul IV, produsele cosmetice vor apărea treptat în comerț cu noi denumiri, după cum urmează:

Vechea denumire	Noua denumire	
● Crema vitaminată	Velur	Doina
● Lapte nutritiv vitaminizat	Velur	Doina
● Apa de toaletă	Velur	Doina
● Parfumul	Velur	Doina
● Pasta de dinți	Disyol	Doina
● Crema de ras	Elida	Bicaz
● Crema de zi	Elida	Bicaz
● Crema de noapte	Elida	Bicaz
● Loțiunea după bărbierit	Tarr	Bicaz
● Pasta de dinți	Odol	Bicaz
● Apa de gură	Odol	Bicaz
● Antisudorific	Odorono	Bicaz
● Pasta de dinți	Solvolith	București
● Loțiunea de păr	Birkenwasser	București
● Emulsia demachiantă cu suc de castraveți	Mimoza	București
● Roșu de buze	Cassandra	Doina
● Loțiunea tonică astringentă	Flora	Doina
● Talc cosmetic	Carmen	Doina
● Loțiunea dezodorizantă	Ideal	Doina
● Șampon cremă fluidă	Extra	Doina
● Briantină lichidă	Velur	Doina
● Pasta de dinți	Chlorodont	Peș
● Emplastrele cauciucate:	Leukoplast	Romplast
	Pansoplast	
	Septoplast	
	Hansoplast	
● Apă de colonie	Farina dublu concentrată	Bicaz dublu concentrat
● Săpunul de toaletă	Elida lanolină	Bicaz cu lanolină
● Cremele de față	Hormocith A și B	București A și B
● Briantină lichidă	Femina	București
● Pudra de față	Opera	Doina
● Pudra compactă	Opera	Doina
● Fond de ten cremă	Carmen	Doina
● Apa de colonie	Mona Lisa	Doina
● Parfumul	Mona Lisa	Doina
● Esența de parfum	Mona Lisa	Doina

Dincotro suflă

„vîntul istoriei“ ?

FRANȚA
IN PRAJMA
REFERENDUMULUI

Intimplarea pe care o relatăm mai jos s-a petrecut recent pe treptele de marmură ale Palatului Elysée. Georges Pompidou, primul ministru, tocmai coborise dintr-un automobil care oprise în fața reședinței președintelui republicii spre a se prezenta în audiența ce-i fusese fixată de generalul De Gaulle. În timp ce urca grăbit scările, făcu un pas greșit. Bătu aerul cu miinile și abia izbuti să nu cadă. Aparatele fotografice începură numaidecît să țâcăne, camerele de filmat să zumzăie. Puțin dezorientat, Pompidou se adresă ziariștilor spunind: „Semn rău...”

Remarca primului ministru nu va intra în manualele de istorie. Ea nu era o prorocie, căci guvernul și căzuse după dezbaterile furtunoase din Adunarea Națională iar Pompidou se ducea la De Gaulle să-i înainteze demisia. Cu toate acestea, după vizita lui Pompidou la De Gaulle s-a realizat totuși o prevestire, făcută de toată presa franceză: președintele a dizolvat Adunarea Națională, ceea ce a dus la prima criză guvernamentală din istoria celei de a cincea republici.

Așa dar, Franța nu are acum parlament. El a fost dizolvat. După cum nu are formal nici guvern. Acesta și-a dat demisia. Conform legilor în vigoare, guvernul demisionat are a se ocupa numai de problemele curente. Dar președintele i-a cerut mult mai mult: să pregătească referendumul pentru reforma Constituției. „Este un abuz de putere, se încalcă tradițiile republicane, se nesocotesc legile” — scrie presa de opoziție. Dar ce să se sinchisească capii regimului de tradițiile republicane și de legi cînd și proiectatul referendum este, după părerea opiniei publice democrate franceze, o încălcare fățișă a Constituției, legea fundamentală a țării.

Cu prilejul referendumului din 28 octombrie francezii vor avea de răspuns la o singură întrebare: „Aprobați proiectul de lege cu privire la alegerea președintelui republicii prin vot universal, prezentat de președintele republicii poporului francez?”

Inițiatorii referendumului care prevede alegerea președintelui prin vot universal doresc să se prevalueze ulterior de faptul că conducătorul statului a fost ales de popor, și prin urmare președintele va fi îndreptățit să aibă imputerniciri nelimitate. În felul acesta președintele ar putea fi opus parlamentului al cărui rol ar fi, practic, nul. În schimb președintele ar avea puteri nelimitate. Desigur că nu din intimplare, o seamă de personalități oficiale ale celei de a cincea republici cer ca președintele să fie nu numai „arbitrul suprem” al țării, ci și „îndrumătorul” (guide) ei, adică „conducătorul” ei. E de ajuns să ne gândim la sensul cuvîntului francezesc „guide”, sinonim cu cuvîntul italian „duce” sau cu cel german „führer”, ca să ne imaginăm perspectivele care s-ar deschide în fața Franței în cazul unei revizuirii a Constituției.

Cu majoritate de voturi, parlamentul a spus „nu” referendumului și a răsturnat guvernul. Dar parlamentul a fost dizolvat și urmează să aibă loc noi alegeri. Ele au fost fixate pentru luna noiembrie. Capii regimului vor să despartă referendumul de alegerile parlamentare printr-o barieră de timp. Propaganda oficială repetă acum alegătorilor francezi: „Alegerile parlamentare sînt un aspect obișnuit al luptei dintre partide. Ele nu vor schimba nimic. Dar referendumul va hotărî destinul Franței. La referendum veți alege între generalul De Gaulle — simbolul unei puteri stabile — și haosul politic din timpul celei de a patra republici”.

Alegătorii francezi sînt astfel antrenați acum într-un joc politic complicat și confuz în speranța că nu-i vor înțelege toate subtilitățile și în felul acesta autoritățile îi vor putea conduce după bunul lor plac în labirintul evenimentelor. Aproape că nu trece zi fără ca francezii să nu fie buimăciți cu discursuri oficiale, cu apeluri de a spune „da”. Au fost difuzate 40 de milioane de broșuri cu textul Constituției schimbate. Pregătirile pentru referendum se desfășoară febril. Au fost tipărite milioane de buletine electorale. S-a stabilit și data: duminică 28 octombrie, între orele 8 și 18.

Autoritățile și-au pus în gînd să cîștige cu orice preț referendumul. Ele își fac următorul calcul: în virtutea unei logici simple, alegătorii care vor spune „da” la referendum nu vor spune „nu” partidului guvernamental cu prilejul alegerilor parlamentare care vor urma. „Rezultatul alegerilor va fi hotărît la 28 octombrie — a scris ziarul parizian

„Paris Jour” Răspunsul pe care-l vor da francezii lui De Gaulle va arăta candidaților în alegerile parlamentare dincotro suflă „vîntul istoriei”.

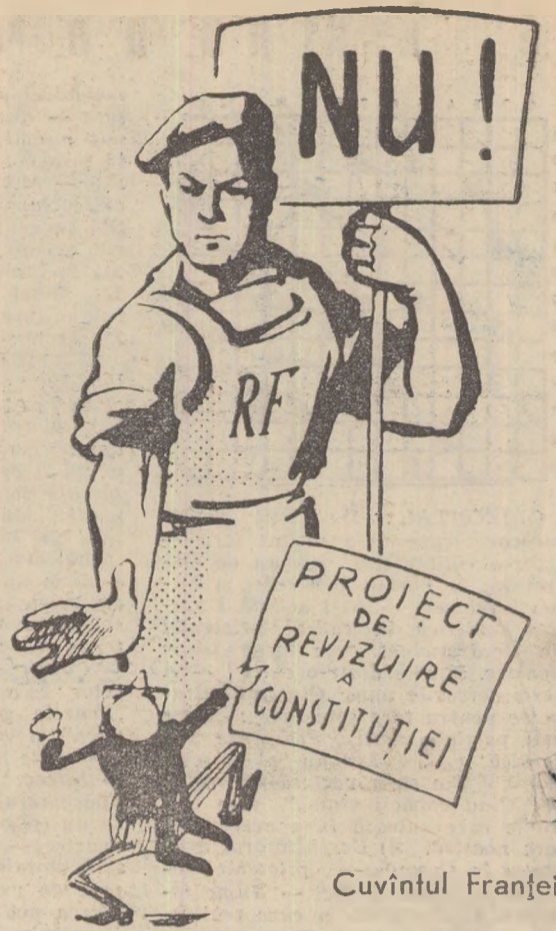
Pentru a întoarce acest faimos „vînt al istoriei” în favoarea lor, inițiatorii referendumului recurg la o metodă mai veche de presiune asupra alegătorilor. Dacă rezultatul referendumului va fi negativ, afirmă ei, generalul De Gaulle se va retrage din viața publică și atunci țara va fi amenințată de „haos și de o catastrofă politică”. Deși aparent n-ar fi vorba de alegerea chiar a lui De Gaulle prin vot universal, ci de aplicarea reformei constituționale unui succesor al lui în funcția de președinte, juristii francezi socotesc totuși că pregătirile pentru apropiatul referendum amintesc tot mai mult de vremea lui Louis Bonaparte.

Propaganda oficială prezintă alegerea președintelui prin vot universal ca o expresie supremă a democrației. Cunoscutul om politic Gaston Deffere, primarul orașului Marsilia, a declarat, însă: „Cînd conducătorul statului pretinde că dacă poporul nu va fi de acord cu el se va retrage din viața politică, nu înseamnă că el se consultă cu poporul. Ci avem de a face cu o hotărîre unilaterală, impusă dinainte. Libertatea votului este anulată”.

Gaston Deffere e membru al partidului socialist din Franța. Tovarășii lui de idei, socialistii francezi, se pronunță categoric împotriva alegerii președintelui prin vot universal întrucît aceasta este o încălcare a Constituției franceze. Partidul radical, partidul independenților și partidul catolic M.R.P. îi cheamă și ele pe alegători să răspundă „nu” la referendum. Toate partidele politice mari din Franța, în afară de „Uniunea pentru apărarea noii republici”, s-au pronunțat împotriva reformei Constituției. Comuniștii francezi au adresat un apel special poporului Franței.

„Toți republicanii — spune apelul — au primit cu bucurie unitatea forțelor democratice... Comuniștii sprijină orice inițiativă luată în numele adevăratei democrații. Înainte deci, uniți, la lupta comună!”

Presa franceză a început să folosească termenul „Front democratic”. Acesta este amintit în legătura

Cuvîntul Franței...

unitate în vederea țelului comun — lupta pentru democrație și republică.

Presa franceză abundă în tot felul de pronosticuri asupra desfășurării ulterioare a evenimentelor. Pronosticurile se deosebesc unele de altele. Dar aproape toți observatorii politici sînt de părere că alegerile parlamentare de după referendum vor marca un progres al partidelor republicane. Viitorul parlament va fi și mai categoric în opoziția lui față de actualul regim. În afară de aceasta Adunarea Națională nou aleasă nu va putea fi dizolvată cel puțin un an. De ce au intrat atunci capii regimului într-un conflict deschis cu parlamentul? Planurile lor se bazează pe „succesul” referendumului. După socotelile lor, referendumul este chemat să sublinieze trănicia regimului puterii personale, să servească conducătorilor celei de a cincea republici ca un instrument împotriva parlamentarismului și a tradițiilor instituțiilor republicane.

Cercurile politice franceze nu exclud, de pildă,

Eroarea lui Herr Salis...

Dacă veți întreba de ce a ajuns în boxa acuzațiilor polițistul vest-berlinez Gerhard Salis, care de 27 de ani își face cu dreptate și credință slujba în poliție (dintre care 11 ani sub „Führer”), cunoscuții lui vor înălța din umeri și vă vor răspunde: „E o eroare”. Și într-adevăr, așa este. Dar să vedem cum s-au petrecut lucrurile.

Într-o zi, Herr Salis se întorcea acasă într-o stare de „euforie”. Pe treptele casei în care locuiește a dat peste fetița, de nouă ani, a vecinului Egon K. Fetița ținea în mînă un pachet cu cărți. „Funcționarul e întotdeauna la datorie” — și-a spus Salis sughînd și a întins mina spre

pachet: „Ei, la să vedem ce ai acolo”. Pe coperta broșurii de deasupra a citit: „A treia Conferință a Partidului Socialist Unit din Germania”. „Conspirație” — a zberlat atunci Salis — și a și înșfăcat copilul de guler. Fetița s-a zbatut și a fugit plîngînd pe scări; cărțile s-au împrăștiat...

Mama fetiței, care a coborît speriată treptele, a căpătat și

Desen de I. MOISEEV

dînsa o lovitură zdravănă, care a doborât-o pe ciment. Și aceeași soartă a avut-o și Egon K. Căci Salis e un

apărător al ordinii publice. Așa încît a rămas triumfător pe cîmpul de bătălie. Fornăind și gîfîind, a strigat din urmă vecinului: „Ticălosule, criminalule, comunistule!”

Și lată-l adus în bunalului. Pentru a menține fapte nimeni nu-i judecat în Berlinul occidental dar bine intenționatul polițist a fost condamnat. E drept că sentința n-a fost prea aspră: o lună închisoare și 100 de mărci amendă, totuși... Să fie dar o eroare? Da! Căci Her Gerhard Salis n-a observat că toate cărțile cu pricina erau de proveniență bonnistă sau americană, deci „de bună calitate”. Iar broșura cu pricina cuprindea „comentariile” publicate de „Biroul pentru răsărit al P.S.D.G.” — unul din multele servicii de spionaj din Berlinul occidental.

Bietul Herr Salis. Cum de nu i s-au acordat, însă, circumstanțe atenuante? Fusese doar atît de bine intenționat!

(După „Literaturnaia gazeta”)

cu partidele care socotesc alegerea președintelui prin vot universal drept o primejdie gravă pentru instituțiile republicane, drept o încercare de a introduce regimul unei dictaturi fățișe. Fără a da amănunte despre relațiile complicate dintre partide politice atît de diferite, trebuie totuși să relevăm că multă vreme nu s-a putut stabili între ele unitatea care există acum în problema fundamentală a politicii interne franceze. În momentul de față există, însă, foarte multe exemple de realizare a unității democraților și republicanilor. Să cităm, de pildă, numai faptul că Consiliul general al departamentului Nord, care cuprinde reprezentanți ai tuturor partidelor politice franceze, s-a pronunțat cu o majoritate covârșitoare împotriva reformei constituționale. Rezultatul referendumului va depinde în mare măsură de faptul dacă toți republicanii și democrații vor fi hotărîți și vor tinde spre

și următoarea perspectivă: ciocnindu-se de o opoziție puternică în noua Adunare Națională, în care partidele republicane vor avea majoritatea, De Gaulle și-ar putea da demisia și, conform Constituției schimbate de el, să-și pună imediat candidatura la postul de președinte, prin alegeri cu vot universal, spre a-și consolida regimul puterii personale.

Deocamdată, însă, asistăm la lupta din preajma referendumului. Ascultînd argumentele celor două părți, mic-burghezul francez, speriat de crizele de guvern din timpul celei de a patra republici, se întreabă: „Ce o să fie totuși după De Gaulle?” La această întrebare senatorul radical André Marroselli, a răspuns: „Celor care se întreabă ce va fi după De Gaulle noi, republicanii, le răspundem într-un glas: republica!”

A. Potapov